

Budskabet

Nr. 2 • 2004 • 1.

TEMA: ÅNDELIGT LEDERSKAB

funktion

TEMA-ARTIKLER: Embedsyn i NT og vækkelsesbevægelserne • Hyrden i

Budskabet - tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

Nr. 2 · 2004 · 140. årgang

Udkommer seks gange om året:

1. jan., 1. mar., 1. maj, 1. juli, 1. sep., 1. nov.

Redaktion:

Ebbe Kaas, efterskoleforstander (redaktør). Astrupvej 3, 6900 Skjern. Tlf. 97 36 22 00. E-mail: saedding@saedding.dk
 Ditte Olsen, Hillerød (redaktionssekretær)
 Mikkel Vigilius, bibelskolelærer, Hillerød
 Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Faste medarbejdere:

Ole Andersen, sekretær, Frederikssund
 Peter Fredensborg, sognepræst, Billund
 Ellen Kappelgaard, læge, Neksø
 Jacob Kofod-Svendsen, cand.teol., København
 Anne-Lene Midjord Olofson, adjunkt, Klaksvig, Færøerne
 Peter O.K. Olofson, cand.teol., Klaksvig, Færøerne
 Annette Rasmussen, socialrådgiver, Haslev
 Svend Erik Petersen, adjunkt, Ringkøbing (illustrationer)
 Benedikte Schmidt, København (illustrationer)
 Anita Holm, Herlev (illustrationer)

Hjemmeside: www.budskabet.dk**Pris:**

Abonnement: kr. 175,-

For unge under uddannelse: kr. 85,-

Udgiver og ekspedition:

Luthersk Missionsforening,
 Industrivænget 40, 3400 Hillerød,
 Tlf. 48 20 76 60

d1m@d1m.dk**Tryk:** Øko-Tryk 96 94 04 11

Layout: Ditte Olsen - Illustrationer: Werner Tiki Kiistenmachers
 MultiMæh/dia-CD, Lohse 2000

Forsideillustration: Wurtz 1994 er den samme som på LS' folder,
 Vejledning om åndelig lederskab 2003

Eftertryk og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

ISSN 0901-4802

indhold B U D S K A B E T
I. marts 2004

På vej ind.....2

Leder: Skriften er klar.....3**TEMA**

Embedssyn i NT og vækkelsesbevægelserne.....5

Hyrden i funktion.....10

Det almindelige præstedømme.....16

Den stærke leder.....16

Troslære

Skriften er inspireret af Gud.....23

- - - - -

Effekten af „den nye sang“28

Forkyndelse i en individualistisk tid.....32

Forkynnelse og kommunikasjon.....37

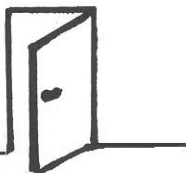
Jubilæum

Lidt fra nogle møder.....42

Bøger

Fremtidens grundbog for kristne ledere.....48

På vej ind...

I sidste nummer af Budskabet, skrev Erik Dahl en artikel. Der er kommet nogle henvendelser og spørgsmål i den forbindelse. Erik Dahl havde fået en opgave fra redaktionen; nemlig at skrive om lovens og evangeliets magt og virkning ind i et menneskets liv. Opgaven lød endvidere på, at det skulle være en fortælling lidt som ”opbyggelige noveller”, der blev skrevet for 100 år siden, med Hr. Lov og Hr. Evangelium. Der var altså tale om en opdigtet historie. Jeg beklager, at vi ikke fik gjort opmærksom på dette.

Budskabet har fra og med dette nummer skiftet person på layout-området. Rolf Jørgensen har siden november 2001 haft ansvaret som redaktionens sekretær og tidsskriftets layout. Vi vil sige tak til Rolf for arbejdet med i alt 14 blade. Rolf fratrådte ved årsskriftet og havde således ansvaret for sidste nummers layout. Som ny på Budskabets layout-område er Ditte Olsen, Hillerød, ansat. Det er Dittes opgave, at sørge for at stoffet bliver sat op på en læseværdig måde. Ditte læser korrektur og har kontakten med Budskabets trykkeri og med bladets tegnere.

Allerede fra dette nummer kan læserne se en lille forandring i Budskabet. Jeg håber at det falder i læsernes smag.

I sidste nummer begyndte en ny serie, nemlig en gennemgang af den kristne tro. Sognepræst Johnny Søndbjerg Madsen har lovet at skrive en hel række artikler over de kommende par år. Målsætningen har været at komme igennem alle tre trosartikler samt at stille skarpt på nogle centrale dele af den kristne tro.

Johnny Søndbjerg Madsen er sognepræst i Øster Vrå og Tårslev sogne i Vendsyssel. Han har tidligere været sognepræst i Vest Himmerland og på Bornholm, og før den tid var han ansat som bymissionær i København og i Københavns Nærradio og senere som leder af Arkens radio i Esbjerg.

I næste nummer af Budskabet kan vi præsentere en anden fast skribent, som læserne vil kunne stifte bekendtskab med, nemlig tidl. højskoleforstander Hans Erik Nissen.

I de kommende numre vil der være en fast spalte ”Tro i tiden”, hvor H. E. Nissen vil skrive. Vi glæder os meget over, at H. E. Nissen har stillet sig til rådighed for Budskabet !

I dette nummer er temaet ”åndeligt lederskab”. Bladets første fire artikler udgør temaet. Hvad er hyrde- og lærerfunktionen? Hvordan forstå embedet i forhold til det almindelige præstedømme? Og hvilken praksis og tænkning har der været i missionsforeningerne? Det er nogle af de spørgsmål, som temaet tager op og behandler.

Yderligere en artikel tager på bedste måde tråden op. Det drejer sig om Jan Bygstad, Bergen, som ønsker, at vi skal forholde os til det faktum, at der er sket nogle store ændringer i vort arbejde i og med selve sang- og musikkulturen er blevet ændret.

Jan Bygstad vil være artikelforfatter til flere artikler, som Budskabet vil bringe i løbet af 2004.

Endelig er sætter to artikler fokus på forkyndelsen. Carsten Hjorth Pedersen og Asbjørn Kvalbein kommer med hver deres indfaldsvinkel på hvordan forkyndelsen bedre kan blive til frelse for mennesker i vor tid.

God læselyst.

Ebbe Kaas

Skriften er klar

Af Ebbe Kaas

Når kirkens reformator Martin Luther brugte ordet "sværmeri", så var det for at beskrive en holdning, som han ville advare imod.

Sværmerer, siger Luther, det er personer, som siger og påstår, at de har fået Ånden uden medvirken af Guds ord. Men en "sværmer" går videre endnu, påpeger Luther. Nemlig en stærk tendens til at opkaste sig som dommer over andre, der lader sig lede og bestemme af Skriften. Underforstået at grundtonen i den form for "sværmeri" er påstanden: Skriften er uklar. På forskellige måder bliver denne påstand gentaget igen og igen. Man kan læse hvad som helst ud af Bibelen. Ja, alle kan få deres egen og private holdning til at passe med Bibelen. Resultatet af denne holdning bliver usikkerhed, og ingen tør sige, hvad der er en sand bibelsk lære !

Man kan sige, at der findes to former for "sværmeri", nemlig højre om: at Bibelen ikke er tilstrækkelig for at modtage Åndens fylde, og venstre om, at Skriften er uklar og svær at forstå.

Påstanden om, at Bibelen er uklar, passer fint ind i de åndsstrømninger, der præger vor egen tid. Vor tid er stærkt præget af forestillingen om, at det er gennem oplevelser, "suset", at livet bliver autentisk og virkeligt. Det er resultatet af en lang proces, hvor Gud

mere og mere er blevet fortrængt fra menneskers erfaringer af verden og tilværelsen. Gud bliver overflødig og henvist til fornemmelser, følelser, mystik og oplevelser, ikke en, der taler klart om forskellige forhold, som man må bøje sig for.

Bibelhistorien og elementær bibelkundskab er stærk aftagende også langt ind i missionsfolkets egne rækker – for det betyder egentligt ikke så meget, hvad der rent faktisk står i Bibelen, hvis man bare fornemmer Gud eller føler sig i kontakt med den åndelige verden.

I en tid, hvor følelser og stemninger er værdimålere for vurderingen af, hvad der er sandt, og hvad der er forkert, så er et ord om "sværmeri" måske på sin plads?

Et eller andet sted er det måske en form for "sværmeri", når man prøver at finde sandheden i et teologisk problem – og man ikke i første omgang vender sig til Bibelen, men prøver at finde svaret i, hvad der lyder rimeligt, fornuftigt eller acceptabelt. Selvfølgelig vil man ikke forkaste Bibelen, men det sker alligevel i praksis, for tidens eller fornuftens argumenter vægter i praksis højere end Bibelens tale.

Denne autoritetskrise bliver åbenlys. Hvis Bibelens autoritet svækkes, hvad træder så i stedet? Hvad skal man så tro?

Når debatten og samtaler kommer ind på sagen med kvindelige præster, hvad så? Er det en form for moderne "sværmeri"? Der hersker næppe megen tvivl om, at de, som i 1930'erne og 40'erne kæmpede for, at kvinder skulle have ret til at blive ordinerede præster i Folkekirken, ikke indtog en bibeltro holdning. Hos dem var Bibelen ikke den ubetingede autoritet. Det var mere et spørgsmål om at gøre op med en kønsdiskriminerende holdning.

Man har ikke Bibelen som autoritet, selvom man kan henvise til en nok så lang kirkelig tradition. Selvfølgelig har traditionen en værdi, men hvis der er tale

om en ubibelsk tradition, så spiller alderen ingen rolle. Men på den anden side er det jo sådan, at hvis man hævder, at den kristne kirke har taget fejl i spørgsmålet om kvindelige hyrder og lærere, så må man komme med Skriftens bevis på dette. Det må vel være dem, som kommer med de nye holdninger og syn, som har bevisbyrden!

Der drøftes tjenstedeling mellem mand og kvinde. Det er godt og rigtigt, at menigheden og det kristne fællesskab ikke bliver statisk i sin organisationsform. Udgangspunktet for disse drøftelser må være, at bibelmaterialet er klart og tydeligt. I 1. Kor 14 skriver Paulus til menigheden, at kvinder ikke skal "tale" ved den offentlige gudstjeneste. I 1. Tim 2 skriver Paulus klart, at det ikke er tilladt for en kvinde at optræde som lærer i menigheden. Der er ingen Skriftmæssigt uklarhed med hensyn til, at en kvinde ikke bør have funktioner eller embeder i menigheden, så kvinden udgør en lærermyndighed. I NT er kvinderne engageret i mange ting i menighedslevet, men ikke som menighedens hyrde og lærer.

Det er afgørende vigtigt, at grundlaget for at finde vejen frem i tjenedelingsspørgsmålet, er, at man vedkender sig, at Skriften er klar og bibelmaterialet tydeligt, og så kan man sammen gå den vej, der hedder at udforme tjenesterne efter nådegaver, evner, behov og køn.

Det er hævet over enhver tvivl, at der rent lokalt vil

være en langt større frihed og frimodighed, hvis hyrde- og lærerautoriteten var placeret synligt. Så vil det være muligt at undgå usikkerhed for menighedens medlemmer eller blot at søge trøst i traditionen

bare "for at være på den sikre side", når nye former bliver afprøvet eller nye personer stiller sig op foran menigheden og forsamlingen.

Vi skal ikke tænke i traditioner, men i respekt og tillid til Skriften og i respekt for hinanden finde vejen for menighedens organisation og fremtoning, så den kan blive et redskab til frelse og fornyelse på Skriftens grund.

Folderen:

Åndelig lederskab
- hyrde- og læreransvaret i LM

er en vejledning fra LM's landsstyrelse,
november 2003

kan fås gratis ved henv: 4820 7660

Temal

Det er i pagt med LM-traditionen, at man bestræber sig på at styrke i bredden frem for i toppen. Lægmanden skal oplæres, så han forbliver stærk i ånden, så han bliver vis og indsigtfuld; for det er først og fremmest ham, der bærer det åndelige ansvar i en lægmandsbevægelse.

Af Leif Bach Kofoed

Embedssyn i NT og vækkelsesbevægelserne

Det må forekomme naturligt i enhver kirke eller menighedsdannelse, som vil være bibelsk, at man ønsker at organisere det kirkelige liv på en måde, som bedst svarer til de Nytestamentlige anvisninger. På områder, hvor Nytestamente har klare og entydige anvisninger, er det forholdsvis enkelt. Men på en lang række områder er det ikke uden videre let at finde ud af, hvilken ordning der kan siges at være mest bibelsk. Et af de områder, hvor det er vanskeligt at finde klarhed, er brugen af og placeringen af embederne i forhold til lægfolket.

I Folkekirken er der et tydeligt skel mellem 'læg og lærd', som man lidt nedladende siger. En hel del funktioner i kirken er forbeholdt embedsindehaverne, så som at døbe og forestå sakramentforvaltningen, hvortil der kræves en ordination. Og ordineret kan kun den blive, som biskoppen vil ordinere.

I vækkelsesbevægelserne er der ganske betydelige forskelle på, hvordan man kategoriserer embederne, hvilket forårsager en del forskelle i arbejdssyn, organisation, forhold til Folkekirken etc.

I det seneste halve århundrede er diskussionen blevet særlig aktualiseret i forbindelse med striden om kvindelige præster/forkyndere, og også på dette punkt viser der sig ganske store forskelle på opfattelserne og konsekvenserne af de nytestamentlige udsagn. Interessant er det for øvrigt at konstatere, at forskellige kirkesamfund/foreninger kan være enige om et standpunkt, som de for øvrigt er nået frem til ad ganske forskellige veje. F.eks. vil store dele af IM være enige med LM og Kirkelig Samling(KS) i at afvise muligheden af kvindelige præster; men begrundelserne herfor og tankegangene bag ved er ganske forskellige!

Hvad siger Nytestamente

I Paulus' brev til Filipperne ses det, at der i menigheden var i hvert fald et par embeder, idet han henvender sig til alle de hellige "samt til tilsynsmænd og menighedstjenere". De to stillingsbetegnelser dækker formentlig nogenlunde over det, vi kalder præster/biskopper og diakoner/menighedstjenere/sogne-medhjælpere.

Som hovedregel var det sådan i de første menighe-

der, at tilsynsmændene tog sig af oplæring og forkyndelse, mens menighedstjenerne/diakonerne forestod de mere praktiske opgaver som sygepleje, fattigpleje m.v. Det fremgår af ApG 6. Det betød imidlertid ikke, at disse praktiske folk kunne være hvem som helst. Det ses således, at f.eks. Stefanus, som blev indviet til diakon, var en mand ”fuld af tro og Helligånd”.

Tilsynsmændene skulle føre åndeligt tilsyn med og have ansvaret for menighedens åndelige liv. Leif Grane anfører i *Kirken i Historien*, Gyldendal 1973, at den første kirke ikke havde et embede ”med fuldmagt til at handle i kirkens navn, og det vil sige: på Guds vegne. Menighedens liv krævede orden, og evangeliernes overlevering måtte bevares og videregives. At nogen måtte kunne gribe ind, var vel også for Paulus en selvfølge”.

Grane skriver videre med udgangspunkt i Paulus’ opgør med Peter (Gal 2,11ff), ”at ingen har nogen autoritet uden om eller adskilt fra det evangelium, vi er sat til at forkynde. Derfor, kun i form af lydighed mod evangeliet kan der være tale om et embede i kirken. Byttes forholdene om, således at embedet selv har autoritet, har man fjernet sig fra urkristendommens forståelse”.

Nådegavernes udfoldelse i NT

Efter alt at dømme kunne alle med lige ret tage ordet i de første menigheder. Det var en videreførelse af ordningen, der var gældende i synagogerne. For Paulus var det bestemmende synspunkt ved menighedernes orden den, at nådegaverne skulle komme til udfoldelse uden særlige begrænsninger.

Den største og første nådegave var apostolatet. Det er den nådegave, der grundlagde

menigheden, og under hvis autoritet menigheden i alle dens funktioner var underlagt. Kun de tolv sammen med Paulus, Barnabas og Jakob, Herrens bror, var apostle.

Nogle nådegaver omfattede især forkyndelse og undervisningen. Det er nådegaven til at belære, nådegaven til at profetere og nådegaven til at tale i tunger. ”Lærerne har formodentlig – ligesom de jødiske lærere – søgt at vejlede de troende til en dybere forståelse af Det Gamle Testamente. Derimod forkyndte profeterne Guds Ord ud fra en umiddelbar åbenbaring”¹.

Tilsyneladende var der ingen, der var udelukkede fra at profetere. I Korinth bad og profeterede f.eks. kvinderne også ved den offentlige gudstjeneste, og Paulus har ikke noget at indvende herimod, hvis de blot var tilslørede/ havde tildækket hovedet. På samme måde kunne principielt alle tale i tunger, ligesom alle kunne virke med de praktiske nådegaver.

En kæmpende kirke

Den første kristne kirke måtte kæmpe for at overleve. Den måtte ikke blot kæmpe mod den romerske stat, men også mod indre fjender i form af vranglære og fejlfortolkninger. Alt dette ”bidrog til, at menighederne efterhånden fik fastere former og sluttede sig sammen til den ene, hellige, katolske (almindelige) apostolske kirke - i modsætning til de forskellige kætterske samfund. Det lykkedes kirken at afvise gnosticisismens fantastiske mytologi og montanismens asketiske sværmeri; men prisen var det katolske hierarki”².

Det betød med andre ord, at det kirkelige embede fik eller tiltog sig mere og mere magt. Der kom et bispevælde, hvor biskoppen står som ”midler mellem Gud og mennesker”, som ”konge over sjæl og legeme”, og derfor skal ”nyde samme ære som Gud”³. Allerede i det 3. århundrede havde biskoppen fået

både gudstjenesten, læren og styrelsen af kirken under sig.

Således erklærer biskop Ignatius i det 2. århundrede, ”at kun den biskoppeligt ordnede og gudstjenestefejrende menighed er Guds tempel, og det tilføjes, at Gud ikke tager bolig, hvor der hersker splittelser”⁴. Legarth anfører, at Ignatius lovpriser menigheden i Efesus ”for at den er ét med biskoppen og dermed forbundet med Jesus Kristus og gennem Jesus Kristus med Faderen”. (Understregningerne er mine).

Mange gode grunde taler naturligvis for, at udviklingen blev, som den gjorde; men det ændrer blot ikke ved, at kirken i løbet af de første århundreder udviklede et embedsværk og et embedssyn, som ikke uden videre kan begrundes i NT.

En sand kirke

En sand kirke kendes ikke på andet end dens forhold til Kristus. Paulus understreger i Rom 14,17, at ”Guds Rige er ikke mad og drikke”. Guds Rige er heller ikke struktur og ordninger. ”Men kirken er de helliges forsamling, hvori evangeliet læres ret og sakramenterne administreres på rette vis”⁵. I samme artikel siges det så videre, ”at det ikke er nødvendigt, at man overalt har de samme menneskelige overleveringer eller skikke eller ceremonier, som mennesker har indstiftet”.

Af Augustana kan man altså udlede – hvad der også stemmer med NT – at det er muligt at indrette sig med forskellige kirkeordninger, forskellige embedssyn og forskellig praksis, uden at man derved kommer til at ødelægge det sande kristne fællesskab.

Og sådan er virkeligheden øjensynligt. Der findes utalte mængder af kirker og ordninger. Og alt er godt og brugbart, for så vidt det skønnes at kunne medvirke til at fremme Guds Rige. Eller for at sige det samme med ord lånt af de gamle LM-fædre: ”Alt det,

der driver på Kristus, vil vi fremme”.

Embedssynet i vækkelsesbevægelserne

Jeg skal indskrænke mig til ganske kort at omtale forholdene i Indre Mission (IM) for derefter at bruge lidt mere plads til at overveje forholdene i Luthersk Mission (LM).

Indre Mission

Som bekendt er IM en *kirkelig* forening. Oprindeligt var IM en lægmandsstyret lægmandsbevægelse, men ved ”Kuppet i Stenlille” i 1861 gjorde Vilhelm Beck bevægelsen til en kirkelig forening, hvilket bl.a. betød, at bevægelsens embedssyn og –praksis måtte indrettes efter Folkekirken. I Folkekirken er det de ordnede præster, der alene indehaver prædikeembedet (hyrde- lærerembedet) og embedet til forvaltning af sakramenterne. Det betyder således, at indremissionærerne ikke har dette embede, selvom det efterhånden er de fleste indremissionærers hovedbeskæftigelse at forkynde. Deres embede er i stedet defineret som et evangelistembede. Og evangelister prædiker altså ikke! De taler! Ligesom de ikke bestiger prædikestolen, men i stedet går på talerstolen! Det er kun de ordnede, der prædiker.

Det vil altså sige, at deres embede er underordnet hyrde-lærerembedet. Det betyder i praksis, at de skal søge samarbejde med sognets præst, hvis det er muligt. Dertil kommer, at de i deres embedsførelse er underlagt et tilsyn af en såkaldt missionærprovst, som normalt er præst i Folkekirken.

I følge denne embedstænkning er der ikke noget til hinder for, at kvinder kan være indremissionærer, da NT jo ikke udtrykkeligt udelukker kvindelige evangelister. På det seneste er det også blevet muligt for kvinder at tage sæde i Indre Missions hovedbestyrelse, om end de der har medansvar for læren; men tankegangen er formentlig, at det egentlige lære-

ansvar ligger et andet sted, nemlig i kirkens hyrde-lærerembede.

LM's forhistorie

Her er tankegangen og praksis noget anderledes. LM blev aldrig en kirkelig forening. Foreningen opstod i en turbulent tid. P.C. Tranberg havde i 1863 dannet en frikirke. Han og hans tilhængere og medarbejdere valgte at udmelde sig af Folkekirken, og Tranberg meldte sig umiddelbart herefter ind i Den Evangelisk Lutherske Frikirke, som blev stiftet i 1855 og ledet af N. P. Grunnet.

Imidlertid opstod der i løbet af de næste år voldsomme stridigheder i den nye frikirke på Bornholm, og i 1866 kom det til et åbent brud mellem Tranberg og Chr. Møller, som var prædikant i frikirken og ordineret af Grunnet.

Herefter dannedes d. 1. marts 1868: Bornholms forening til evangeliets fremme (det, der senere blev til Luthersk Missionsforening) med Chr. Møller som leder. Chr. Møller og hans tilhængere meldte sig igen ind i Folkekirken over de næste måneder og år, ikke mindst på grund af en folketælling i 1872, hvor man skulle angive sit kirkelige tilhørsforhold.

Det var således på ingen måde af kærlighed til Folkekirken, at LM blev en folkekirkelig forening. Det var meget mere en praktisk måde, hvorpå man kunne få løst sine problemer i forbindelse med dåb, nadverfejring, bryllup og begravelse.

Kilderne fortæller, at Chr. Møller og P. Sejersen rejste til Stockholm for at søge råd og vejledning hos Rosenius, og "Rosenius gav imidlertid straks de to venner det råd at vende tilbage til Folkekirken og inden for dens rammer forkynde evangeliet om den ufor-

skyldte nåde i Kristus, så længe de kunne få lov til det"⁶.

I parentes bemærket, så skyldtes Rosenius' råd nok mere erfaringer fra hans opvækst i en gammel, svensk kirkelighed i Norrland, end de skyldtes et gennem-reflekteret syn på og kendskab til de folkekirkelige forhold i Danmark. Dertil kommer, at han havde viden om nogle groteske forhold og tilstande, som gjorde sig gældende i nogle af de separatistiske kredse i Nordsverige.

Men hvorom alting er, så rejste Møller og Sejersen hjem og fulgte det råd, de havde fået. De dannede en missionsforening inden for den folkekirkelige ramme, og medlemmerne i foreningen var som hovedregel medlemmer af Folkekirken og kunne således dér få den kirkelige betjening, som dette medlemskab gav ret til.

Embedsforståelsen i LM

Foreningen er en lægmandsbevægelse, forstået på den måde, at det åndelige ansvar for liv og lære bliver til-lagt personer, som ikke som forudsætning har Folke-kirkens ordination. Der har aldrig været tvivl om, at prædikanterne havde hyrde-lærerembedet, ganske på linje med Folkekirkens præster. De er kaldet af troens folk, de er indviet/udnævn ved en offentlig tilkendegivelse, og de fungerer med den samme myndighed, som en ordineret præst vil kunne påberåbe sig. Men prædikanterne bærer ikke ansvaret alene.

I en kirke eller forening med en pyramidal opbygning er det let at placere ansvaret for læren. I den Katolske Kirke ligger ansvaret på pyramidens top: Paven. I Folkekirken ligger det – i hvert fald formelt – hos biskopperne.

I en lægmandsbevægelse ligger det principielt hos det enkelte medlem. Den enkelte må på eget ansvar søge svaret på, hvad der er rigtigt og forkert, sandt og falskt, liv og død, og så må han handle derefter.

Betingelsen for, at læreansvaret således kan være uddelegeret til samtlige, er, at alle kender Guds Ord, og at enhver forpligter sin samvittighed på Guds Ord som den eneste absolutte autoritet i alle spørgsmål vedrørende tro, lære og kristenliv. Det betyder naturligvis ikke, at al uenighed er udelukket, men det betyder, at medlemmerne åbenbart kan leve med uenigheder, når disse opstår. En del af forklaringen på, at LM ikke er gået i opløsning i splid og spektakel for længst, skal sikkert også søges i det forhold, at LM-erne typisk har været et læsende folk. Bibelen er blevet brugt flittigt, og man har generation efter generation købt og læst opbyggelige bøger og tidsskrifter, hvorved man er blevet fastholdt i den ene sande tro. Viden, visdom og åndelig indsigt har således præget generationerne.

I princippet har man været medlem af Folkekirken, men i praksis har missionshuset og missionshusmenigheden været det åndelige hjem. Af praktiske grunde – og formentlig fordi man ikke ønskede at skille sig for meget ud i forhold til de øvrige i sognet – har man så valgt at bruge præsten til den kirkelige betjening, ligesom man gik og hørte ham, hvis man fandt hans forkyndelse værende i overensstemmelse med Bibelen. På den måde blev kirken nok for mange et supplement til missionshuset.

Styrk det myndige lægfolk

I de senere år har flere talt om at styrke det åndelige lederskab i LM. Landsstyrelsen, sekretærerne, afdelingsstyrelsen osv. må komme på banen og fortælle, hvad der er rigtigt eller forkert, siger man.

Man frygter for, at LM udvikler sig forkert, og man ønsker, at lederne kridter banen af. Vi må have at vide, hvad vi skal mene, siger man.

Mange er ængstelige for, at forskellige tendenser får for meget magt, så foreningen en dag er noget helt andet, end hvad den var fra begyndelsen, og hvad

man ønsker, den skal være. Der er nok en tendens til, at man ønsker en lidt større centralisering.

Ængstelsen er begrundet nok. Men vejen frem går næppe i retning af en styrkelse af de forskellige embeder og styrelser. Det skal i hvert fald ikke gerne stå alene.

Det er uden tvivl langt vigtigere – og langt bedre i pagt med LM-traditionen – at man bestræber sig på at styrke i bredden frem for i toppen. Det gælder om at styrke lægmanden! Lægmanden skal oplæres, så han forbliver stærk i ånden, så han bliver vis og indsigtfuld; for det er først og fremmest ham, der bærer det åndelige ansvar i en lægmandsbevægelse.

Det vil sikkert være hensigtsmæssigt at tilbyde bibelkurser, dogmatik- og etikundervisning osv. osv. i langt større udstrækning, end tilfældet er i dag.

- Måske skal man i foreningen overveje muligheden af at købe folk fri fra deres arbejde i kortere perioder for at deltage i ”lægmandskurser”!
- Måske skal foreningen ansætte dygtige teologer med store pædagogiske evner, som kan rejse rundt i kredsene og tilbyde kurser i en lang række emner og temaer.
- Måske skal man forsøge at få folk til at melde sig til studiekredse, hvor de sammen kan fordybe sig i, hvad kristendom er.
- Måske skal man satse på at samle nogle visionære folk, som sammen kan drøfte strategier for, hvordan de ikke-kristne kan nås i et givent område. Her gælder det om at være åbne for, at nye strukturer og nye menighedsdannelse måske kan vise sig at være bedre egnede end de gamle. Meget tyder på, at kirkemenigheder med dygtige og visionære præster og andre medarbejdere for tiden har bedre muligheder for at komme ud til kirke- og mødefremmede end de traditionelle missionshusmenigheder.
- Måske skal der dannes studiegrupper, som kan ud-

rede, hvordan man som kristen kan forholde sig til tidens kulturtilbud.

- Måske skal der satses meget mere på at få de nye ægteskaber og de unge hjem til at fungere bedre. Mulighederne er mange, og behovene er formidable! Så kan det godt være, at der også er grund til at styrke i toppen; men det må aldrig gøre LM topstyret!

Leif Bach Kofoed f. 1944

Efterskolelærer på Sædding efterskole siden 1974. Prædikant i LM siden 1978. Tidl. redaktør af Budskabet og formand for De kristne Friskoler.

¹ Lorenz Bergmann: Kirkehistorie 1. Haase 1965

² Bergmann i samme

³ Bergmann i samme

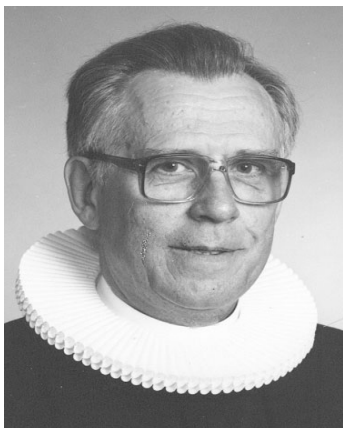
⁴ P.V.Legarth: Guds Tempel, Kolon 1992

⁵ Augustana artikel 7

⁶ Frode Thorngreen i: På Ordets Grund, DLF 1968

Hyrden i funktion

Af pastor emiritus Hartvig Wagner, Herning

Hyrden er bestandig fristet til at glemme det altafgørende spørgsmål: Hvad siger "hyrden over alle hyrder," men det må også i dag være hyrdens helt nødvendige funktion at stille sig i det brud, som faldske lærere og pro-

feter bestandigt slår i muren omkring den sande hjord.

Hyrden og hjorden er et gennemgående tema i hele Bibelen. Det kan ikke undre i betragtning af den rolle, hyrde og hjord spillede i samfundet i bibelsk tid. Det gamle Testamente skildrer Gud som hyrden, der vogter sin hjord, nemlig sit udvalgte folk Israel. I Sl 80,2 kaldes Gud Israels hyrde, og i Es 40,11 hedder det om

Israels Gud: "Som hyrden vogter han sin hjord, han samler dem med sin arm; han løfter lammene op i sin favn, han leder moderfårene."

I Det nye Testamente kalder Jesus sig selv: "Den gode hyrde, som sætter sit liv til for fårene" (Joh 10,11). Den *gode* hyrde betyder i grunden den *sande, virkelige, egentlige* hyrde. Dermed udtrykker Jesus, at han er ét med Israels Gud, og at alle, som tror og følger ham, er ét med Israels folk, en hjord under samme forjættelse. Derfor siger Jesus: "Jeg har også andre får, som ikke hører til denne fold; også dem skal jeg lede, og de skal høre min røst, og der skal blive én hjord og én hyrde" (Joh 10,16).

Hvad kendetegner en sand hyrde?

Svaret må følge af ovenstående. Den sande hyrde lader sig lede af Kirkens Herre, Jesus, "hyrden over alle hyrder" (1 Pet 5,4) og lytter bestandig til hans røst. Aktuelt indebærer det, at en sand hyrde (på latin: pastor) i lighed med den ældste kristne menighed

”holder fast ved apostlenes lære” (ApG 2,42), så sandt enhver, som hører apostlene, hører den sande, gode hyrdes røst, Jesu egen røst (Luk 10,16). Den sande hyrde må derfor blankt afvise enhver tendens i tiden til at ville sondre mellem Jesu ord i evangelierne og apostlenes belæring og formaninger i resten af Det nye Testamente og se væk fra sidstnævnte.

Dermed er også endnu et kendetegn på en sand hyrde givet: Han står ikke over sin mester og hans udvalgte apostle og må derfor være villig til at dele vilkår med dem. Korset, denne verdens foragt og modstand, er den sande hyrdes kendetegn.

Hyrdens fristelser

Korset tynger. Derfor er den sande hyrde bestandigt fristet til at kaste korset af sig under indtryk af denne verdens modstand og egen tilbøjelighed til at ville ”vogte sig selv” ligesom de falske hyrder, der til advarsel er skildret af profeten Ezekiel i kap. 34. Denne fristelse og fare er særlig stærk i vore dages pluralistiske, relativistiske og individualistiske samfund.

Under pres fra alle mulige opfattelser af tilværelsen er vi tilbøjelige til enten at føje os efter skiftende strømninger, eller at forskanse os bag egen uforgribelige privatmening, også når det gælder kristendom. ”Det er nu min mening”, siger vi. På den måde vogter vi os selv.

Det er også hyrdens fristelse at glide med på den glidebane, at den ene vel kan have lige så meget ret, som den anden. Derfor er jeg åben over for alt, eller jeg holder stædigt på mit eget syn! Hyrden er bestandig fristet til at glemme det altafgørende spørgsmål: Hvad siger ”hyrden over alle hyrder”, Herren selv og hans udvalgte, oplærte apostle? Hvad står der skrevet? Hvad siger de troende fædre? Det er nemt at glide med strømmen, og det koster at gå imod den.

Kristi fortsatte gerning

Kristi gerning skulle fortsætte her på jorden. Derfor udsendte den opstandne Herre Jesus sine disciple med fuldmagt til at prædike, lære, døbe, løse de bodfærdige syndere og binde de genstridige, til at helbrede og uddrive onde ånder alt sammen under løfte om hans nærvær. ”Mig er givet al magt i himlen og på jorden. Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befaleet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende,” lød løftet og ordren, som apostlene lydigt fulgte.

Hvor apostlene kom frem, betroede de videreførelsen af Kristi befaling til udvalgte mænd, der fik et særligt ansvar som hyrder og lærere i menighederne. De benævnes i Det nye Testamente *ældste* (på græsk *presbyteroi*; heraf ordet præst) eller *tilsynsmænd* (på græsk *episkopoi*; heraf ordet biskop). Disse mænd gav igen fuldmagten til at lære og lede videre til andre for dermed at sikre, at apostlenes lære og eksempel fortsat kunne blive kendt og efterfulgt.

Et tydeligt eksempel på dette læser vi i ApG 20. Under sit virke i Efesus havde Paulus indsat ældste i menigheden og betroet dem at føre sin gerning videre som sande hyrder. På vej tilbage til Jerusalem, efter sin tredje missionsrejse, kalder han de ældste fra Efesus til sig i Milet for at mødes med dem dér. Han tager afsked med dem med følgende ord: ”Tag vare på jer selv og på hele hjorden; i den har Helligånden sat jer som tilsynsmænd, for at I kan være hyrder for Guds kirke, som han har vundet sig med sit eget blod. Jeg ved, at når jeg er borte, vil der komme glubske ulve til jer, og de vil ikke skåne hjorden. Ja, blandt jer selv vil der stå mænd frem og tale falsk for at få disciplene med sig. Derfor skal I være på vagt.” Derpå henviser Paulus til sit eget eksempel, hvordan han gennem tre år uophørligt, nat og dag, har vejledt hver

enkelt under tårer (ApG 20,28-31).

Hvorledes den apostolske fuldmagt og opgave går videre, viser endvidere Paulus' befaling til sin medarbejder Titus, som inden han forlader Kreta, skulle indsætte ældste i byerne, sådan som Paulus i forvejen havde pålagt ham. Titus får også klar besked om, hvad der skal gælde en ældste: "Det må være en, der ikke er noget at udsætte på, han skal være én kvindes mand, hans børn skal være troende (dvs. ikke dyrke afguderne) og må ikke være genstridige eller kunne beskyldes for at leve et vildt liv. Som Guds husholder må en tilsynsmand være en, der ikke er noget at udsætte på, ikke egenrådig, opfarende, drikfærdig, voldsom eller ude efter skændig fortjeneste. Han skal være gæstfri, have kærlighed til det gode, være besindig, retfærdig, from, herre over sig selv, han skal holde fast ved lærens troværdige ord, så han er i stand til både at formane med den sunde lære og at gendrive dem, der siger imod" (Tit 1,5-9).

At denne apostolske tradition nøje blev fulgt i oldkirken, viser blandt andet et brev, biskop Ignatius af Antiokia sendte til menigheden i Filadelfia ca. år 107 e.Kr. Om biskoppen, tilsynsmanden, i Filadelfia skriver Ignatius: "Jeg ved om denne biskop, at han fik tjenesten i menigheden, hverken af sig selv, eller ved mennesker, og heller ikke af forfængelighed, men i Gud Faders og Herren Jesu Kristi kærlighed" (Ign Fil 1,1). Det fremgår her tydeligt, at embedet som tilsynsmand fortsat fastholdes som en guddommelig orden, hvis betydning ikke kan overvurderes. Derfor hedder det videre i brevet: "Flygt derfor som børn af sandhedens lys fra splittelse og forkerte lærdomme. Og hvor hyrden er, der skal I følge som får" (Ign Fil 2,1).

Vi ser, at Kristi hyrdegerning fortsatte gennem apostlene og dem, der fulgte i deres spor i overensstemmelse med apostlenes lære. Ved at lægge den største og afgørende vægt på den apostolske tradition,

der blev båret videre af udvalgte, indviede og sande hyrder, kom oldkirken gennem måske de alvorligste udfordringer fra falsk lære i hele Kirkens historie.

Den lutherske bekendelse

Man var i oldkirken klar over, at med den apostolske lære og tradition stod intet mindre end den frelsende tro på spil. Det samme så reformatorerne i øjnene. Centrum i Den augsburgske Bekendelse er artikel 4 om den retfærdiggørende tro på Kristus. Men så hedder det straks i artikel 5: "For at vi kan opnå denne tro, er der indstiftet (underforstået: af Gud) et embede til at prædike evangelium og uddele sakramenter." Det er således et klart brud med evangelisk-luthersk lære, når nogle i dag vil hævde, at præsteembedet er en ren menneskelig, praktisk orden, som vi derfor kan indrette efter behov og tidens trend. Det må fastholdes, at præsteembedet er en guddommelig indstiftelse, som det ikke tilkommer mennesker, hverken politikere eller kirkefolk, at ændre på.

Ordinationsritualet

I 1992 blev et nyt ritual for præstevielse autoriseret. Heri fastholdes ganske vist, at embedet er indstiftet af Kristus, for at hans gerning kan videreføres. Det hedder i ritualet, efter at 4 af i alt 13 anførte skriftafsnit er blevet oplæst: "I har nu hørt, hvorledes Herren har indstiftet ordets tjeneste og ved sine apostle vidnet om dens nødvendighed for hans kirke på jorden." Så vidt, så godt.

Yderst betænkeligt er det derimod, når man ved kvinders ordination og i andre tilfælde må udelade en af de mulige forudgående skriftlæsninger for at få tingene til at gå op. Det ovenfor citerede afsnit fra Titusbrevet, som fastslår, at Kirkens hyrder og lærere skal være mænd, må selvfølgelig kasseres. Når netop det skriftsted, som tydeligst angiver, hvem der efter apostolisk skik og Kristi indstiftelse kan overdrages

denne tjeneste, ikke kan bruges, er det et vidnesbyrd om det brud med apostlenes lære, som fædrene så stærkt advarede imod.

På den baggrund lyder det hult og selvmodsigende, når ordinator, efter at have sprunget det centrale ord fra Titusbrevet om embedet over, videre formaner ordinanderne til "at forkynde Guds ord rent og purt, som det findes i de profetiske og apostolske skrifter og er bevidnet i vor kirkes symbolske bøger," og til "med evangeliets sandhed at modstå al vildfarelse og flittigt granske den hellige skrift og troens lærdomme." Ikke underligt, at nogle kommer i alvorlig tvivl om, hvorvidt folkekirkens ordination og praksis er en sand videreførelse af Kristi og hans apostles gerning.

Ord og tegn

"Er det da ikke ordet, det kommer an på", hører man ofte sagt i samtale om brug af brød og vin (tegnet) ved nadveren, når man vil forsvare at bruge andet end usyret brød og ægte vin. Vel er ordet vigtigt, men det må aldrig glemmes, at Kristi ord ved indstiftelsen af den hellige nadver netop handlede om det usyrede brød og den ægte vin i bægeret, Jesus havde i hånden. Erstatter man derfor brød og vin med noget andet, har man også gjort Jesu ord til et andet, og kan derfor ikke stole på ordets forjættelse.

Således var det Luther alt om at gøre, at man ikke skiller ord og element ad. Guds frelsende nådemidler har han selv givet en ydre skikkelse, som vi ikke kan ændre uden at sætte selve nåden på spil. Derfor var Luther en uforsonlig modstander af sin tids åndelige profeter, der kunne undvære alt det ydre eller skalte og valte med det efter forgodtbefindende.

Samme åndelighed truer i dag på lignende måde Kristi sande Kirke. Det gælder også, når man laver om på hyrdeembedet, sådan som det er indstiftet af Kristus ved valget af hans apostle. Tingene kommer i

skred, for også her hører det indre og det ydre uløseligt sammen. Det må være synligt for hjorden, at hyrden står i Kristi sted og viderefører hans og apostlenes tjeneste. Derfor skal hyrden være en mand.

Fordi man har sluppet apostlenes lære om, hvem der kan vies til hyrdeembedet, har man samtidig åbnet vejen for homofiles kirkelige vielse, trods apostlenes klare tale om homofili som synd. Har man fraveget læren på et punkt, er der åbnet et brud i den skærmende mur omkring hjorden, så frafald på stadigt flere nye punkter kommer ind som glubske ulve, der vil ødelægge hjorden.

Stå i murbruddet

I en krisetid for Israel hvor både fyrster, præster og profeter svigtede deres hellige kald og samtidig påstod, at de gik Herrens ærinde og talte hans ord, udbrøder Herren: "Jeg søgte én iblandt dem til at rejse gærde eller stille sig i murbruddet foran mig for landet, for at det ikke skulle gå til grunde; men jeg fandt ingen." Følgen blev de falske hyrders undergang og folkets ulykke: "Da udøste jeg min harme over dem, tilintetgjorde dem i min vredes ild" (Ez 22,30f).

Med dette ord i tanke og på baggrund af Det nye Testaments mange advarsler mod falsk lære, må det også i dag være hyrdens helt nødvendige funktion at stille sig i det brud, som falske lærere og profeter bestandigt slår i muren omkring den sande hjord. Men er nogen parat til at stille sig der?

Det kan der ikke være, med mindre nogle opøves til at kunne skelne det sande fra dets skin. Derfor må enhver, der bliver betroet en hyrdegerning tidligt og sent grunde over, hvad "hyrden over alle hyrder" og hans hellige apostle har sagt, og villigt bøje sig ind under det. Ingen hyrdefunktion er vigtigere

Lære og liv

"Er det da ikke livet og ikke læren, det kommer an på? Er det ikke netop dogmerne, der spærrer vejen til kirke for det moderne menneske?" hører man jævnligt sagt. Det synes også, som om denne tankegang ofte ligger bag, når menighedsråd annoncerer efter præst ved embedsledighed. Man ønsker primært en initiativrig præst, som kan iværksætte eller støtte alle mulige aktiviteter. Man ønsker "liv i sognet", og præsten skal helst gå foran.

Sandt nok kan der mange steder være brug for initiativ og aktivitet. Men skal præsten sætte gang i og være med i alt, hvad man kan have ønske om, går det nødvendigvis ud over præstens vigtigste funktion, som det meste af denne artikel handler om. Præstens muligheder for at opmuntre og støtte alle, som påtager sig et frivilligt arbejde i sognet, kommer i anden række, så langt hans kræfter rækker, når det vigtigste blot ikke bliver forsvundet.

"Liv i læren" hedder en netop udkommet bog, hvis titel rammer sagen. Ret forstået er der en uløselig sammenhæng mellem lære og liv. De må ikke skilles ad. Men med "liv" menes ikke alle mulige aktiviteter. Og hvad foregår der ikke rundt om i kirker og sognegårde? Alt muligt mellem hinanden! En præst med blik for, hvad der frem for alt må ventes af præster, skildrede det kirkelige liv i hans by sådan: "Her skal toget bare køre

stærkt, men ingen spørger, hvor det kører hen!"

Det liv, præsten og alle hans støtter må ønske sig og sigte på, er det troens liv, som Helligånden virker på grundlag af den rette lære. Den sunde lære fører sundt liv med sig, men uden den sunde lære bliver livet sygt og dør til sidst.

Bygge kirke

Den sunde, bibelske lære og det sunde, sande åndelige liv hører sammen. Det må fastholdes af den præst og af enhver, der kort og godt ser det som sin opgave og funktion at bygge Kristi legeme (= Kirken) op. Det kan kun ske på "apostlenes og profeternes grundvold med Kristus Jesus selv som hovedhjørneste" (Ef. 2,20). For ret at forstå dette centrale ord, er det værd at vide, at det græske ord, som oversættes "hovedhjørneste" egentlig betyder "topsten". Tænker vi f.eks. på korbuen i en kirke, er topstenen den sten, der øverst holder hele buen sammen. Fjernes den, styrter hele buen sammen. Således er Kristus "topstenen", den højt ophøjede, der efter sit løfte fra sædet ved sin Faders højre hånd holder sin kirke oppe. Men forjættelsen gælder kun det, der grunder sig på, hvad de hellige apostle og profeter har

lært.

Når man derfor i kirkelig sammenhæng ofte inddrager lærdomme, traditioner, metoder og virkemidler, som man henter helt andre steder fra, og lader dem få en fremtrædende rolle i kirkens liv og praksis f.eks.

Kirken må bygges med Kristus som topsten

ved gudstjenester og møder, risikerer man, at man i sikkert velment interesse for menighedens liv og vækst, fører Kirken derhen, hvor forjættelsen om Kristi velsignelse, værn og frelse slet ikke gælder.

Formaningen til at være hyrder

Dette sidste må alle kristne holde sig for øje. I en vis forstand er enhver kristen betroet en hyrdefunktion. Det fremgår bl.a. af 1 Pet 5,2, hvor det sikkert med henblik på enhver i de menigheder, brevet er henvendt til, hedder: "Vær hyrder for Guds hjord hos jer, vogt den, ikke af tvang, men frivilligt, som Gud vil det, ikke for ussel vindings skyld, men glad og gerne." Andre lignende formaninger til gensidig

omsorg for hinanden gælder også enhver i menigheden f.eks. 1 Thess 5,14: "Vejled dem, der ikke lever ordentligt, trøst de ængstelige, tag jer af de svage, vær langmodige mod alle. Se til, at ingen gengælder nogen ondt med ondt, men stræb altid efter at gøre det gode mod hinanden og mod alle."

Den almene formaning til hyrdeomsorg ophæver dog ikke den guddommelige ordening, at enhver menighed skal have en hyrde, en pastor, med visse særlige opgaver og et særligt ansvar for menighedens liv og vækst, og i større menigheder flere sådanne hyrder. Derfor har jeg særligt sat fokus på netop præstens hyrdefunktion, som dog altid må være nært forbundet med alle sande troendes liv og virke i menigheden.

Hartvig Wagner

Teolog 1955, sognepræst Nørhaa (Stenbjerg) 1957-63

Res. kap. Herning, Sct. Johannes Kirke 1963-68 og sognepræst samme sted 1968-74

Forstander på Indre Missions Bibelskole 1974-82

Undervist på det teologiske fakultet 1983-86 og på Menighedsfakultetet i Århus 1973-86

Hjælpepræst Herning(Gullestrup) 1985 og sognepræst samme sted 1986

Sognepræst Gullestrup 1992-96

Medudgiver af pjecen „Kirkens Ja og Nej“ 1964, som førte til bevægelsen „Kirkens Ja og Nej“. Medlem af dennes bestyrelse siden 1969. Formand i to perioder.

I sin artikel berører Hartvig Wagner spørgsmålet om nadverelementernes form. Det er et væsentligt spørgsmål, som der imidlertid ikke råder enighed om blandt bibeltro lutheranere i dag. Det vil blive taget op til behandling i en senere artikel i Budskabet. /red.

Hovedsagen i det almindelige præstedømme er, at der kun står én mellem den enkelte og Gud: Jesus Kristus. I denne mellemmand er der et åbent personligt fællessliv med Gud. Her er den kristnes liv og frihed. Her findes den myndige kristne.

Af Søren Pedersen

Særlig tre gange i vores lutherske kirkesammenhæng er det almindelige præstedømme blevet en livsmagt i kristnes tanker, ord og handlinger. Ingen af gangene skyldtes det en menneskelig villet, bevidst eller målrettet styring. Det var et bestemt indre åndeligt

skal svare på basis af: 1) Det Gud har gjort, for at de kunne komme ud af det liv Ægyptermagten kunne give: 2) Det Gud har gjort, så de nu kunne være hos ham. 3) Guds løfter om et personligt åbent fællessliv med ham, hvor han er herre.

Det er ind i denne livsvirkelighed, det almindelige præstedømme fødes. Svarer Israels folk ja til Guds nådefrelse og Guds nådeliv, skal de være et „Kongerige af præster og et helligt folk.“ Med deres „ja“ får den enkelte status som præst i det, der kaldes det almindelige præstedømme. En præstestatus, som markerer et menneskes umiddelbare nærhedsforhold med Gud. Et liv med Gud på første hånd i bøn, offer og i Guds ord.

Konkret betyder det et personligt fællessliv med Gud i ens hjem, i arbejdet, i det fælles sociale og kulturelle liv og i menigheden. Uanset, hvad man er i

Det almindelige præstedømme

liv, der pressede på og formede udviklingen. Det skete med Luther og reformationen i midten af 1500-tallet. Det skete med Spener og pietismen i sidste del af 1600- og i 1700-tallet, og det skete med de gudelige forsamlinger og lægmandsbevægelserne i 1800-tallet.

Med tanke på alt det, der fødtes ud af disse sammenhænge både åndeligt, socialt og kulturelt er det nok værd at se bare lidt på, hvad dette fænomenet ”Det almindelige præstedømme” er for noget, og om pulsen i dette liv stadigvæk findes hos kristne i Danmark anno 2004.

Et personligt liv med Gud

Selve sagen i det almindelige præstedømme får vi præsenteret allerede i 2.Mos 19. Situationen er, at den levende Gud vil have Israels folks klare svar på, om de vil blive i det liv, han har frelst dem ind i. Folket

gang med i løbet af døgnet og ugen, er det et liv hos Gud: i bøn, i offer, i Guds ord.

Det specielle præstedømme

I Israels folk var der også et specielt præstedømme: det levittiske og aronittiske. Dette præstedømmes opgave var at være mellemlid mellem folket og Gud og mellem Gud og folket. Som indviede præster kunne de træde frem for Gud med alle de nødvendige ofre. Hele det liv, som Gud i sin hellighed og nåde havde knyttet til ofrene og præsterne, blev formidlet via præsterne. Folket var derfor afhængig af præsterne og deres tjeneste som mellemmand.

Denne afhængighed blev fuldstændig opløst, da der skete det med Jesus, at „med sit blod, gik han én gang for alle ind i det allerhelligste og vandt en evig forløsning.“ Hebr 9,12

Efter Jesu offerdød vil det derfor være at spotte Gud, hvis man indretter sig med andre eller andet som melleminstans i forholdet til Gud. I det nye testamente finder vi da heller ikke nogen lære om et specielt præsteskab. Derimod overføres læren om det almindelige præstedømme til den kristne menighed af troende jøder og hedninger.

I 1.Pet 2,4-10, Åb 1,6 og Åb 5,10 bliver virkeligheden i 2. Mos 19,6 adresseret til kristne. Uden forskel omtales alle kristne som ligestillede præster i det almindelige præstedømme. Hjertet -puls- i det almindelige præstedømme er det stadige, personligt erfarede møde med Gud.

Fire kendetegn

Der er fire typiske træk ved det almindelige præstedømme:

1. Der er fri adgang for alle til Guds rige.

Uanset åndelig og intellektuel udrustning, uanset social og kulturel baggrund er Guds rige en reel mulighed for alle. Muligheden opstår nemlig i det direkte personlige møde med Gud. Et møde, hvor det bliver klart, hvad han vil og kan. I reaktionen på det møde står alle lige. At resultatet bliver forskelligt, skyldes at nogle siger „ja,“ andre siger „nej“ til det, Gud siger og vil.

2. Der er fri adgang for alle til at bruge Guds ord.

Luther satsede konkret og nidkært på, at få bibelen oversat til det tyske folk. Det umiddelbare forhold til Gud udelukker nemlig ikke midler, men midlere, som én har sagt. Og midler bruger Gud! I bønnens og sakramenternes liv erfares det nære, personlige forhold til Gud. Men først og sidst er Guds middel bibelen.

Muligheden for at forstå og modtage livsindholdet i bibelen er ens for alle kristne. I den praktiske brug af skriften vil sande kristne normalt ikke være afhængige af andres indsigt, evner og autoritet. Troens liv

vil altid kunne forstå og vurdere det væsentligste i skriften. I det nære fællesliv med Gud bliver den kristne oplært af Gud. Han bliver myndig og kan med personlig overbevisning sige: Sådan siger Gud!

Dette er ikke det samme som sværmerisk selvrådighed eller afvisning af alle mulige autoriteter og hjælpemidler. Og slet ikke en foragt for den sande lærde bibelklogskab. I livet med bibelen som autoritet formes og udvikles den kristne til sand og sund selvstændighed, til klogskab på livet sammen med Gud på jorden og i Himmelen! Det er i den forbindelse, det er sagt, at der ikke findes egentlige lægfolk blandt virkelige sande kristne!

3. Alle er frie til at være Guds medarbejdere.

I det personlige nærhedsforhold med Gud lever den enkelte kristne i et liv, som både giver kendskab til hans vilje og lyst til at handle på den. Derfor bliver det, der kaldes lydighed mod Gud eller at leve efter hans vilje, en frivillig og bevidst ønsket livsudfoldelse. Vel er det Guds vilje, der sker, men samtidig opleves det som en udfoldelse af det, man selv ønsker og vil. Derfor er der knyttet både hvile, glæde og tilfredshed til dette liv. Både i det verdslige og i det åndelige regimente!

4. Udrustning og ansvar til alle kristne

I det umiddelbare livsfællesskab udruster Gud med nådegaver. Hver enkelt bliver udrustet med evne til at deltage i menighedens liv og vækst og får samtidig ansvar for, at de enkelte nådegaver bliver placeret de rigtige steder. Netop de kristne har mulighed for at se og forstå, hvem der udrustes med hvad i menigheden. Derfor er det også dem, der har evne og mulighed til at vurdere og administrere kaldelsen til de forskellige tjenester. Her er det vigtigt at understrege, at også myndigheden til at kalde og indsætte personer med tjenester som ledere, hyrder og ordets forkyndelse ligger i det almindelig præstedømme. Det er bl.a. i denne livspraksis, at hvert enkelt lem - synligt eller

usynligt - „hjælper til med den styrke, det har fået til-målt, så legemet vokser og opbygges i kærlighed.“ Ef4,16. Praksis i dette kan være forskellig, men basis må være i det almindelige præstedømme. At kristne også stiller deres medfødte udrustning til tjeneste for menigheden, skal her bare nævnes som en naturlig selvfølge.

Kun én mellemmand

Hovedsagen i det almindelige præstedømme er, at der kun står én mellem den enkelte og Gud: Jesus Kristus. I denne mellemmand er der et åbent personligt fællessliv med Gud. Her er den kristnes liv og frihed. Her findes den myndige kristne.

Derfor er det også dræbende for en kristens frimodighed og tryghed i forholdet til Gud, når afhængighed af andre eller andet reelt opleves som betingelsen for et rigt og frit liv med Gud. Afhængigheden kunne f.eks. være af en menighedsleder/præst/forkynder, et stærkt fællesskab/menighedsliv, en stærk arbejdsgiver, et velfungerende arbejdsliv, et trygt familieliv, et godt helbred eller en sund økonomi. Lige sådan er det dræbende, når kristne ledere gør sig afhængige af „hvad folk vil ha“.

Der er grund til at takke Gud, når ovenstående forhold udfolder sig til gavn og glæde og beriger livet. Men kommer de til at fungere som et slags „ekstra præstedømme“ - ekstra mellemlid - dræbes det umiddelbare nærhedsliv med Gud og vantroens liv overtager. Fokus rettes mod disse forhold, og forståelsen for det kristne liv svækkes og forsvinder efterhånden.

Myndige kristne

Myndige kristne findes bl.a., hvor der leves i en aktiv bevidsthed om at praktisere et ja til det personlige, umiddelbare nærhedsforhold til Gud og et nej til det, der svækker, ødelægger og hindrer dette liv. Hvem de myndige er, omtales bl.a. i Ef 2,10: „I er opbygget på

apostlenes og profeternes grundvold med Kristus Jesus selv som hovedhjørnesten.“

Forholdet til Guds ords frie brug - læst, talt og hørt - er helt afgørende. I det personlige fællessliv med Gud er det jo det væsentligste middel, Gud har givet. Derfor er det vigtigt, at der gives plads for nådegaver, der bærer Guds ord frem. Da alle kristne er præster, har alle fuldmagt og udrustning til at tjene med Guds ord. Men for ordenens og de forskellige nådegavers skyld kaldes nogle til på alles vegne at træde offentligt frem med Ordet. De mange giver de få fuldmagt til at handle på deres vegne.

Umyndige forsamlinger

Fundamentet for denne praksis ligger i forsamlingen og må bestå af mænd og kvinder, der kan høre klangen af den ægte mønt og som reagerer, når den ikke lyder. Findes denne myndighed ikke i forsamlingen, kan noget reddes ved en „stærk“ forkynder/præst. En styrke, som altid grundliggende er svag, da den mangler det almindelige præstedømmes tilsyn og dynamik. Derfor sker også typisk én eller flere af følgende udviklinger i en umyndig forsamling:

- Præsten/prædikanten tilpasser sig menighedens „standard“.
- Præsten/prædikanten tillægger sig eller bliver til-lagt en plads, som reelt gør ham til garant for den enkeltes forhold til Gud. Ikke mindst præster kan få den status, at mødet med Gud sker, hvor han ud-fører sin tjeneste.
- Forkyndelsen bliver sløv og ligeegyldig og koges ned til et tidsmæssigt minimum.
- Kræfter og tid bruges på at få gudstjenesten/mødet gjort interessant, engagerende og imødekommende ud fra almen menneskelige kriterier.

I ingen af tilfældene bliver der tale om liv i det umiddelbare forhold til Gud, hvor nådegaverne virker til gensidig opbyggelse. En katastrofesituation for selv

den mest aktive forsamling, da fremmedgørelsen over for Guds ords liv efterhånden får overtaget.

Myndighed og trofasthed

Myndige kristne er bevidste om deres tilhørsforhold til en bestemt menighed/forsamling. Her hører de til. Her lever de som deres del af legemet, der både giver og modtager. Kristne, der samtidig bærer og bliver båret - i ugens syv dage.

Anderledes med den, som måske nok er trofast, men kun som tilskuer, og som derfor sidder med „retten“ til at være kritiker uden ansvar. Eller den, der kun kommer, når det passer ind i ens øvrige planer, eller som kommer for at få indfriet egne ønsker om og behov for fællesskab. I alle tilfælde er det menneske, der er eller sætter sig selv udenfor det kristne

livs fællesskab. Og dermed udenfor det almindelige præstedømmes liv. Her er hverken sind eller sans for at give eller bære i det fællesskab, Guds ord skaber og nærer.

Virkeligheden i det almindelige præstedømme spænder vidt og rækker højt. Både Luther og Spener havde store tanker om dette livs udfoldelse. Begge oplevede, at det i praksis ikke bare „kørte“. Ikke mindst Luther måtte slås både til højre og venstre for at tøjle misforstået „præstefrihed“. Men selvom han måtte konstatere, at det ikke var så let at gennemføre i praksis, opgav han ikke synet og ønsket. For har man selv oplevet at komme i et personligt, umiddelbart nærhedsliv med den levende Gud, kan synet og kampen ikke opgives, uden at miste det vigtigste.

Søren Pedersen f. 1952

Deltidsansat LM-prædikant på landsplan siden 1976.

Den stærke leder

Interview med Svein Granerud

Har missionsforeningernes traditionelle ledelsesform spillet fallit? Måske er det baggrunden for den voksende fascination af stærke ledere.

Missionshusforsamlingen ledes typisk af en demokratisk valgt ledergruppe. Den ledelsesform virkede naturlig, da man dannede missionsforeningerne i anden halvdel af 1800-tallet. Nogle gange begrundede man den med henvisning til det almene præstedømme. Alle troende har medansvar i menigheden for det åndelige liv og det fælles arbejde. Dette kommer til udtryk ved generalforsamlinger, valg og lægmandsledere, der jævnlige udskiftes.

ved Mikkel Vigilius

Inden for de senere år har den traditionelle ledelsesform med jævne mellemrum været til debat. Der har været forskellige årsager. Men nye kristelige lederidealer er en af dem. Missionsforeningerne er ikke noget isoleret ø-rige. Der er broer til andre nærtstående kristne sammenhænge, og man påvirkes i større eller mindre grad af tanker og idéer herfra. I dette interview skal opmærksomheden rettes mod, hvad mange oplever som en tiltagende idealisering af den mere eller mindre enerådende, karismatisk udrustede leder. En af dem, som har påpeget en bevægelse i denne retning, er lederen af Normisjons indenlandske arbejde, teologen Svein Granerud.

Hvor kommer det nye lederideal fra, og hvad er dets centrale kendetegn?

-Til os kommer de nye ledertanker fra anglo-amerikansk sammenhæng. De møder os igennem litteratur og foredragsholdere og finder i første omgang udfoldelse i karismatisk orienterede menigheder og i pinseforsamlinger. Det er symptomatisk, at de norske pinsevenners prædikantkonference nu to år i træk har haft den australske pinsepastor Cart Ledge som hovedtaler. Han er fortaler for den nærmest enerådende menighedsleder med selvstændighed både i forhold til menigheden og ældsterådet. Den af Gud udvalgte og udrustede leder bør ikke hæmmes og hindres i sin ledelsesudøvelse af eventuel uenighed blandt menighedens medlemmer. Hovedvægten lægges på effektivitet og handlekraft. Det opnås bedst med en stærk leder. Disse tanker vakte allerede første år betydelig uro og mødte kritik fra ældre pinseprædikanter. De var fortrolige med et afbalanceret samspil mellem menighed og ledelse. Ikke desto mindre blev Ledge inviteret igen.

Også i vore egne lutherske sammenhænge kan man opleve en vis åbenhed og modtagelighed for ledertænkning af denne art. Det kan svært forstå uafhængigt af den karismatiske bevægelse og dens påvirkning. I luthersk sammenhæng er den karismatiske inspiration i høj grad blevet formidlet gennem OASE-bevægelsen. Karismatikerne har i nogen grad haft skiftende mærkesager igennem de sidste 20-30 år, men et personfokuseret lederskab har været gennemgående og har præget dem. Fra at være et ledsagefænomen er det imidlertid nu kommet i centrum for opmærksomheden.

Karakteristisk for den nye ledertænkning er en forstærket vægtlægning på, at den åndeligt og karismatisk udrustede leder bør have magt og en tilsvarende svækket opmærksomhed på relationen mellem menigheden og ledelsen.

Er vægtlægningen på åndsudrustningen ikke både bibelsk og en værdifuld del af vækkelsesbevægelsernes åndelige arv?

- Jo, men i vækkelsesbevægelserne var der i udgangspunktet en stærk bevidsthed om, at den åndsudrustede prædikant og leder repræsenterede et bestemt folk – de troende, Guds folk – og havde sit ydre kald fra dette folk. Kaldet fra de troende beroede på deres tillid til lederen, og denne tillid hang sammen med den åndelige udrustning og dømmekraft, de fandt hos ham. Der var altså et nært samspil mellem udrustning og tillid, ledelse og menighed, lem og legeme. Samspillet åndelige dybde dimension kommer til udtryk i Ny Testaments fremstilling af menigheden som Kristi legeme og hver enkelt menighedstjeneste – inklusive ledelsen - som et lem på legemet.

Ud fra Ny Testamente er det klart, at lederen ikke kaldes og sendes til menigheden af en instans udenfor menigheden, men at menigheden selv er det kaldende subjekt. Her går der et vandskille ned gennem den lutherske kristenhed. Og paradoksalt ender de konsekvente karismatikere og de yderligtgående højkirkelige på samme side. Begge parter opererer med en kaldelse og sendelse, hvor menigheden sættes ud af spillet, berøves sin åndelige myndighed og reduceres til et objekt for andre instansers handling.

Nye strømninger i kristen sammenhæng kan ofte føres tilbage til mangler og svagheder i det bestående. Kan man også gøre det her?

- Der er grund til at overveje, om ledelsestænkningen og ledelsesformen i vore vækkelses kredse i efterkrigstiden i nok så høj grad har været formet af socialdemokratiske demokratiidealer som af den nytestamentlige forståelse af de troendes almene præstedømme.

Man har lagt stor vægt på forsamlings-

medlemmernes almene ret og pligt til at tage del i arbejdet inklusive i valg af ledere og i udøvelsens af ledelse. Men denne udvendige demokratiske tænkning fanger ikke de centrale åndelige anliggender i det almene præstedømme i nytestamentlig forstand. Her begrundes de troendes myndighed til at tage åndeligt medansvar med deres delagtighed i Kristus og deres fælles indsigt i evangeliet. Lederne kaldes på grundlag af deres åndelige udrustning til at bevare og opbygge menigheden i troen på Kristus. Og både motivationen og udrustningen til at tjene som leder virkes af Ånden gennem Guds ord.

Hvor dette glemmes og mistes som åndelig livsvirkelighed i forsamlingerne, bør man ikke undre sig over, at nogle tiltales af et lederskab, der umiddelbart fremtræder mere åndsåret, karismatisk og gudhengivent.

Ikke sjældent hører man formuleringer som den følgende: 'Lederen bør have en stærk vision og lede andre mod dens virkeliggørelse.' Hvad skal vi mene om sådan en tankegang?

- Hvis vi ser på vækkelsesbevægelsernes historie, har en række af vore mest fremtrædende ledere formuleret nogle gode visioner og centrale åndelige værdier, som har været retningsgivende for arbejdet. Der har været tale om en tydeliggørelse af enkeltforhold inden for en grundforståelse. Det kan i sig selv være udmærket.

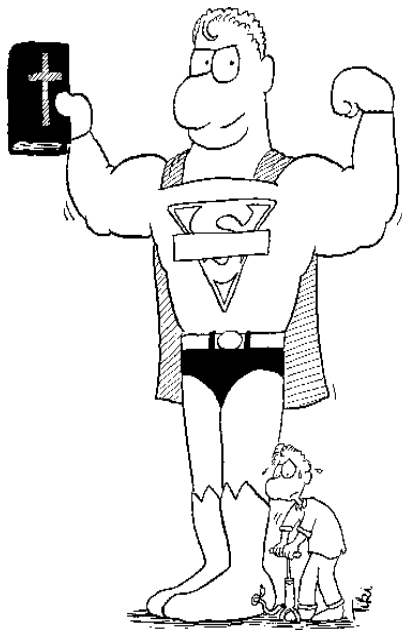
Men det er vigtigt at vurdere de visioner, man

præsenteres for, om de er bibelsk genuine. Forudsætningen for at kunne foretage en sådan vurdering er en evangelisk lærebevidsthed, som var betydeligt stærkere hos lægfolket tidligere end i dag. Den kritiske vurdering af læren er så meget mere nødvendig, som mange karismatiske ledere i dag lægger stærk vægt på at betone, at deres visioner vokser frem af deres personlige liv med Gud. De bruger i den forbindelse et åndeligt og bibelsk sprogmateriale, som nemt kan efterlade indtrykket af, at man ikke kan forholde sig kritisk til deres tanker, uden at forholde sig kritisk til Gud.

Oftentimes vil lederens hovedvision have en relativt uproblematisk karakter: menneskers frelse og menighedens vækst. Men i mange tilfælde ledsages denne vision af en tænkning om midlerne og vejen til målet, som savner forankring i det frigørende evangelium. Man har intet syn for, at forløserkraften er knyttet til den rette forkyndelse af evangeliet og bevæger sig derfor i retning af kødelige surrogater. Vægten kommer til at ligge på de rette former og metoder og succesfulde principper.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at problemet her ikke er, at man beskæftiger sig med menighedsformer, arbejdsmetoder og ledelsesstrukturer i det kristne arbejde. Det gør Ny Testamente.

Men det er afgørende, på hvilken måde det sker. Når Paulus indleder sine formaningsbreve med en dybtgående forkyndelse af evangeliets rigdom, så er det ikke bare udtryk for pædagogik, men for teologi. Han ved, at evangeliet er det eneste kræffelt, som Guds rige

En stærk leder kan få magt over samvittighederne, og skyldfølelse er kongevejen til al manipulation

vokser i. Den formanende vejledning har sin kontekst i evangeliets kraftfelt. Her må vi leve, og her må vi så beskæftige os med metoder, former og lederskab.

At hævde, at vi ikke har brug for at tale om metoder og lederskab, men kun for evangeliet – det er sværmeri. Vi må arbejde med disse spørgsmål – også med spørgsmålet om visioner og værdier, men på et evangelisk og bibelsk grundlag.

Dette sidste vil kun de færreste givetvis indvende noget imod. Det er selvfølgelig. Men netop dette er faren: at vi tager det som en selvfølge, at vi tænker evangelisk og bibelsk klart. Det er ingen selvfølge. Det må til stadighed tilkæmpes eller rettere gives. Paradokset er, at det, man anser for en selvfølge i det åndelige arbejde, det er man ved at miste.

Hvad er faren for en menighed, der bevæger sig i retning af at give en enkelt leder stor magt?

- For det første vil en sådan menighed have et betydeligt svagere værn imod magtmennesker. Jeg siger ikke, at denne ledelsesform skaber magtmennesker, men den gør menigheden mere sårbar over for dem.

For det andet vil der være en stor fare for, at den Hellige Ånds gerning forveksles med subjektiv åndelighed, og at Guds ord i praksis underordnes lederens ord. I Ny Testamente formaner de troende til at forholde sig bedømmende til alt det, som sker og forkyndes i menigheden. De må vurdere, om det stemmer med Skriften. Apostlene minder også om, at de troende har Ånden, og at de ikke må handle mod Åndens indre vidnesbyrd.

I menigheder med en stærk, karismatisk leder er der fare for, at prøvelsen på Skriften og Åndens indre vidnesbyrd erstattes med krav om lydighed mod den ånd, som taler gennem lederen. Kravet kan legitimeres ved, at man tager bibelske termer som underordning, lydighed og ydmyghed og anvender dem til at opbygge et herresystem, som giver lederen magt over

samvittighederne og formidler skyldfølelse til dem, som har forbehold. Skyldfølelse er kongevejen til manipulation, og intet er egnet til at skabe skyldfølelse som anklagen om at være ulydig mod Helligånden.

Skyldfølelsen fremmes også, når lederen fremstiller sig selv som den udløsende faktor i al medgang og fremgang, mens al tilbagegang begrundes med henvisning til menighedens synd, halvhjertethed og manglende forståelse for lederens visioner.

Ingen leder kan sige sig fri for fristelsen til at give sig selv skylden for al succes og andre skylden for al fiasko. Men fristelsen understøttes af en ledelsesstruktur, der idealiserer lederpersonligheden.

Endelig er det åbenbart, at en ledelsesform, der koncentrerer opmærksomheden om en enkelt person, hæmmer de troendes almene åndelige vækst og modning og deres udfoldelse af den fulde bibelske bredde af nådegaver – inklusive spektret af ledernådegaver.

Hvor går vejen frem på dette område for den troende menighed?

- Jeg er selv blevet stadigt mere glad for de enkle formuleringer i Den Augsburgske Bekendelse artikel 7: 'Kirken er de helliges forsamling, i hvilken evangeliet læres rent og sakramenterne forvaltes ret.'

Her lægges trykket på, at kirken er 'de helliges forsamling'. Det er både en tilregnelses- og en tilhørsbetegnelse. Kirken er tilregnet Kristi hellighed, og den tilhører Gud som hans folk. Denne forståelse af kirken som Guds folk må generobres i vor tid. Da føres vi tilbage til den enhed med Kristus, som vi forløses og retfærdiggøres til, og som er udgangspunktet for vort liv i verden.

De lutherske menigheder bestemmes af det, som skaber den frelsende tro. Guds folk bliver til, hvor nådemidlerne virker troen. I nådemidlerne rækkes vi Kristi liv som en tilregnelser, men også som et liv, der

gives os, for at vi som menighed skal udfolde det i verden.

Menighedens nye Kristusliv springer ud af troen, men møder modstand i syndens verden. I denne kamp har menigheden et dobbelt behov. Den må igen og igen høre evangeliet til tro. Men den må også til stadighed vejledes i, hvordan troens liv må udfolde sig og tage form i verden – både hos den enkelte og i fællesskabet.

Forkyndelsen må således have to tyngdepunkter: livets gave og livets form. Sådan forkynder apostlene og opbygger dermed menighederne i en fri og myndig evangelisk tro. Denne forkyndelse er den bedste hjælp til de troende også i dag i mødet med alle tidens udfordringer – inklusive spørgsmålet om lederidealer.

For min egen del oplever jeg det stadigt mere befriende at være luthersk teolog. Jeg er overbevist om, at vi, som formelt er lutherske kristne, har et stort behov for at gå tilbage til den oprindelige lutherdom. Den blev til under en kamp med nogle fronter, der i høj grad svarer til vore fronter i dag: mod katolikker og mod sværmerie. I den gamle lutherdom får vi en uvurderlig god hjælp til at få fast evangelisk grund under fødderne og lys over vejen frem.

Svein Granerud f. 1950

Teolog 1976, feltpræst 1976-1977 og kapellan i Näs 1978-1982

Lærer ved Staffeltsgates Bibelskole 1982-1985, rektor samme sted 1985-1997

Næstleder i Normisjon 1997-2000 og leder for Normisjons indenlandske arbejde fra 2001

Skriften er inspireret af Gud

af *Johnny Sønbjerg-Madsen*

Den moderne teologi har beholdt Bibelen, men tømt dens ord for guddommelig inspiration. Resultatet er en profiløs gud og en indbildsk forestilling om, at man er i stand til at lytte til, hvad den almægtige og kærlige Gud fortæller mig i mit hjerte. Luther kaldte den slags for sværmeri. Vil vi tilbage til livet med Gud, må vi tilbage til en forståelse for, at Skriften er Guds Ord.

Når vi i daglig tale bruger ordet "inspiration", er det i betydningen: begejstre. Vi kan sige: "Jeg blev inspireret af at læse en bestemt bog." Det betyder, at vi fik noget ved læsningen. Vi blev grebet og henført i en sådan grad, at vores horisont blev udvidet.

Når vi taler om Skriftens inspiration er det i en noget anden betydning. Her er det i betydningen: beånde eller indblæse. Skriften er inspireret af Gud. Dette vil sige, at Gud har beåndet den eller indblæst den.

Den kristne kirke har altid påstået, at Bibelen er Guds inspirerede Ord, men hvordan har Gud kunnet tale helt sandt og ufejlbart gennem ufuldkomne profeter, apostle og evangelister? Det kan Gud, fordi de bibelske skrifter er blevet til på grundlag af, hvad Helligånden har givet forfatterne at skrive. Helligånden er altså Ham, der giver ordene og leder forfatteren, når denne skriver sin profeti, evangelium, brev

Troslære

eller lignende. Vi skal forstå denne inspiration som en konkret ledelse på samme måde, som Helligånden har ledt de bibelske forfattere med andre ting.

Ånden ledte Paulus til at rejse til Makedonien:

”Da alt det var sket, besluttede Paulus, ledet af Ånden, at rejse gennem Makedonien og Akaja og videre til Jerusalem. Han sagde: „Når jeg har været dér, må jeg også til Rom“. (ApG 19,21).

Og Ånden forhindrede Paulus i at rejse til Bitynien:

”Og da de kom hen i nærheden af Mysien, forsøgte de at rejse til Bitynien, men det tillod Jesu ånd dem ikke“. (ApG 16,7)

Paulus og hans fæller blev altså tilskyndet til at gå i bestemte retninger med det glade budskab. Det er på samme måde, Helligånden har virket på disse mænd, når de skrev de hellige skrifter. De er blevet tilskyndet af Helligånden til at skrive, hvad de skrev.

Inspiration dækker tre områder

Helligåndens inspiration gælder for det første indhold og emner. Vi finder ingen steder antydninger af, at bibelske forfattere er usikre på, om de burde have skrevet noget andet, end det det skrev. For det andet gælder Helligåndens inspiration selve personen. Forfatteren er som person inspireret af Gud. For det tredje betyder inspirationen, at selve de anvendte ord er inspirerede af Helligånden.

Det sidste, altså det med, at Helligånden har inspireret selve ordene, er nok noget af det, der diskuteres mest i den kristne kirke i dag. Der er skriftbelæg for påstanden i 2. Tim.3, 16:

”Ethvert skrift er indblæst af Gud og nyttigt til undervisning, til bevis, til vejledning og til opdragelse i ret-

færdighed” og 2. Pet. 1, 21:

”for ingen profeti har nogen sinde lydt i kraft af et menneskes vilje, men drevet af Helligånden har mennesker sagt det, der kom fra Gud”.

Og i 1. Kor. 14, 37 siger Paulus, at han ikke nøjes med at tænke et tema igennem, men han skriver Herrens bud ned til korinterne:

”Hvis nogen mener, at han er profet eller har en åndsgave, skal han vide, at det, jeg skriver til jer, er et bud fra Herren”.

Vi skal lægge ganske nøje mærke til dette, fordi det fortæller os, at *genstanden for Guds inspiration ikke er den, der skriver, men det, han skriver!* Selve Skriften er Guds tanker til os. Det er vigtigt at vide!

Inspiration er ikke hjernevask

Men nu må vi ikke opfatte dette, som om den bibelske forfatter er som en viljes- og kønsløs computer, der blot udskriver de e-mails, Gud sender til den. Paulus, Lukas, Johannes og alle de andre har vidst, hvad de gjorde, mens de skrev. De har været ved bevidsthed, og de har lagt deres personligheder i skrifterne. De kunne overveje både, hvad de så og hørte. De kunne også give klart udtryk for, hvad de så og hørte. Alt dette under fuld opretholdelse af deres personlige gaver og særpræg. Se f.eks. Luk. 1, 1 – 4 og 1. Joh. 1, 3.

Helligånden har brugt forfatternes personlige udrustning som sproglige evner, stil og temperament. Derved er skrifterne blevet så forskellige. Der er stor forskel på Paulus, der ivrigt skriver kompakt om livet i Kristus, og så f.eks. Johannes, der faderligt og stille forkynder, at Gud er kærlighed.

Altså: Alt i Skriften er af guddommelig oprindelse, og alt er samtidig præget af mennesker. Hvordan dette under har fundet sted, forbliver nok en hemmelighed, Gud beholder for sig selv.

Indvendinger mod inspiration

Jeg vil kommentere et par af de indvendinger, vi møder om Skriftens inspiration: Man siger, at når NT ikke citerer GT helt ordret, kan Skriften ikke være inspireret af Helligånden!

Dog: det er ikke evangelisternes og apostlenes mening at citere alle ord fra GT. Derimod ønsker de, at en bestemt mening skal frem. Se f.eks. 1. Pet 1, 10-12, hvor det fremgår, at samme hellige Ånd, som var i GT's profeter og som talte gennem dem, også aflagde vidnesbyrd i NT gennem evangelierne og apostlene.

Det forholder sig altså sådan, at Helligånden citerer sig selv i NT. Han er Herre og har magten, og Han bestemmer frit over sine egne ord. Dvs., at når GT citeres, skaber Helligånden samtidig en ny tekst, hvorved GT også fortolkes. Det betyder, at forfatterne, som er drevet af Helligånden, ikke så meget citerer, men mere fortolker og udlægger skriften.

Den skikkelse, som GT har i NT, giver altså ikke dødsstødet til tesen om, at skriften er ordret inspireret. Havde forfatterne ikke været inspirerede, og havde de skrevet ud fra deres eget, ville de have sørget for nøje at gengive GT helt ordret. På samme måde udgør de tilsyneladende modsigelser i Skriften et bevis for, at Skriften ikke er fremkommet ved beregnende menneskers indsats.

Den anden indvending mod Skriftens inspiration, jeg vil tage frem, er påstanden om, at der i Skriften forekommer så mange betydningsløse ting. Og det siges så, at det ligger under Helligåndens værdighed at tale om disse emner. F.eks.: "Den kappe, jeg efterlod i Troas hos Karpos, skal du tage med, når du kommer; også bøgerne, især dem på pergament" (2 Tim 4,13), og "Drik

ikke længere bare vand, men tag lidt vin for din mave, og fordi du så tit er syg" (1 Tim 5,23).

Dog: Et menneske er dyrebart og helligt, og det ringeste hos dette menneske vedkommer Gud. Derfor har Helligånden givet os bl.a. ovennævnte oplysninger om Paulus og Timoteus. Vi skal nemlig lære at være tro og hjælpsomme mod hinanden i det små: "Og kongen vil svare dem: Sandelig siger jeg jer: Alt, hvad I har gjort mod en af disse mine mindste brødre, det har I gjort mod mig" (Matt 25,40).

De bibelske forfattere er ikke som en viljes- og kønsløs computer, der blot udskriver de e-mails, Gud sender til den.

Bibelensyn uden inspirationen

Skal man kort – og med fare for forenkling – beskrive den moderne teologis bibelensyn, kan man sige, at den moderne teologi har beholdt Bibelen, men tømt dens ord for guddommelig inspiration. Langt hen ad vejen bliver Bibelen opfattet som en bog blandt bøger. Men her skal vi passe på! Resultatet bliver nemlig, at den enkelte teolog kan påberåbe sig Helligåndens åbenbaring og alligevel tolke Skriftens Ord helt vilkårligt. Med dette syn er det i virkeligheden den enkelte teolog, der er kilden til kirkens lære, og ikke Skriften.

Derfor ser vi også så meget ”ud i det blå”-teologi, altså tanker og meninger fra den kristne kirkes lærere, der i virkeligheden er på kollisionskurs med Guds Ord.

Som det groveste eksempel kan nævnes homofili-debatten, der nu er blusset op igen ved statsministrens udtalelse om, at han ikke så et problem i kirkelig vielse af homofile. Og så tilføjede han, at efter hans mening, havde Vorherre nok heller ikke noget problem med den sag.

Den slags udtalelser skader kirken enormt. Folk får nemlig det indtryk, at statsministeren taler under den kærlige Guds forståelse for, at det enkelte menneske bør have frihed til at leve, som Gud selv har skabt dette menneske. Derved har man sat Skriftens klare tale til side. I stedet har man bevaret en indbildsk forestilling om, at man er i stand til at lytte til, hvad den almægtige og kærlige Gud fortæller mig i mit hjerte.

Nu er jeg bekendt med, at statsministeren hverken er teolog eller ansat som lærer i kirken. Derfor kan han heller ikke kræves til ansvar for kirkens lære. Men læg mærke til, at der i kølvandet på statsministeren fulgte en række biskopper og præster, som begejstret råbte ja og amen til, hvad det verdslige regimente havde udtalt på kirkens vegne. Det betyder, at kirken ikke længere selv står på Skriftens grund, men lader sig styre af, hvad mere eller mindre tilfældige personer mener om Gud. Alt sammen fordi man har forladt inspirationen og nu stoler blindt på, at man er i stand til at høre og forstå, hvad Helligånden fortæller den enkelte udenom Ordet som kilde.

Resultatet bliver en proffiløs gud der ikke tager sin egen hellighed alvorligt, hvilket er langt fra det bibelske billede af Gud, der for det første elsker alle mennesker uendeligt – også ethvert menneske i enhver minoritetsgruppe. For det andet er Bibelens Gud også en hellig Gud, dvs. en Gud, der hader alt, hvad

han selv kalder synd så voldsomt, at han må sende sin søn i døden som syndebuk, dersom de mennesker, han elsker uendeligt, skal reddes fra dom og forbandedelse. Det er ved denne søn, at den elskende og hellige Gud tilbyder mennesker frelse. Og frelse får vi, når vi bekender vore synder for ham.

Konsekvenser af at fornægte inspiration

Jeg vil forsøge at skitsere forskellige konsekvenser af at forlade Ordet som kilde for kirkens lære. Hvis vi fornægter inspirationen bliver konsekvensen:

- **for det første**, at vi tager afstand fra den kristne tro, idet den kristne tro aldrig bliver givet uden om Ordet: ”Troen kommer altså af det, der høres, og det, der høres, kommer i kraft af Kristi ord” (Rom 10,17)

- **for det andet**, at vi tager afstand fra bønnen, idet bøn forudsætter, at vi forbliver i Kristi Ord: ”Hvis I bliver i mig, og mine ord bliver i jer, så bed om, hvad I vil, og I skal få det” (Joh 15,7)

- **for det tredje**, at vi tager afstand fra opstandelsen, idet det kun er den, der holder fast ved Kristi Ord, der skal overvinde døden: ”Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den, der holder fast ved mit ord, skal aldrig i evighed se døden” (Joh 8,51)

- **for det fjerde**, at vi tager afstand fra den kristne kirkes redskab til mission, som jo netop er, at vi skal lære folkeslagene at holde alt det, som Kristus har befalet os at lære dem: ”og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befalet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende” (Matt 28,20)

- **for det femte**, at vi tager afstand fra omgang med Gud, idet Gud forbliver usynlig for os mennesker i dette liv. Han viser sig kun for os gennem sit Ord. Den, der bilder sig selv ind, at han har omgang med Gud på anden vis end gennem Guds Ord, omgås i virkeligheden sine egne tanker om Gud. Luther kaldte den slags for sværmeri. Et godt ord: Man kan se den filosoferende dagdrømmer for sig. Han svæver af sted

som en tivoliballon uden forankring i Skriften. Alligevel bilder han sig ind, at det er Guds tanker, der fødes i hans indre! Og i selvhøjtidelighed kan han oven i købet finde på at skrive disse tanker ned, kalde dem for teologi og forføre ubefæstede teologiske studenter med dem.

- **for det sjette:** Det kristne budskab er en viden ovenfra. En viden, ingen mennesker har kunnet udtænke. En viden, som Helligånden har åbenbaret for profeter, apostle og evangelister. Denne viden gør vi til en viden nedenfra, idet vi lader mennesker afgøre, hvad der er guddommelig sandhed og falsk lære. ”Men som der står skrevet: Hvad intet øje har set og intet øre hørt, og hvad der ikke er opstået i noget menneskes hjerte, det, som Gud har beredt for dem, der elsker ham” (1 Kor 2,9).

Vi tror, at Bibelen er inspireret af Gud

Nej, vi tror ikke på en bog, sådan som flere lidt hånligt beskylder os for. Vi er ikke fundamentalister i islamistisk forstand. Men Bibelens ord om Jesus er grundlaget for vores tro. Vi tror på, at Gud taler til os gennem denne bogs ord. Her vejleder Han os i at elske vores næste som os selv. Og Han viser os, at vi skylder Ham, vores Gud, al kærlighed, ære og tak, fordi han ofrede alt for at få os.

Man kan ikke gå ind i en boghandel og købe Guds Ord, men for få hundrede kroner kan man få en Bibel. Læser man denne Bibel under bøn om vejledning, vil man opdage, at dens ord er levende. Gud begynder at

tale gennem Bibelens ord. Denne erfaring sammen med Bibelens eget vidnesbyrd (2. Tim. 3, 16) fører til, at vi ikke nøjes med at sige, at Bibelen indeholder Guds Ord. Vi siger, at Bibelen er Guds Ord.

Skriften er inspireret af Gud Helligånd til mindste detalje, og når vi forlader Skriften som grundlag for kirkens lære fører det til, at teologen eller underviseren selv bliver den kilde, som Skriften skulle have været. Dette fører til vilkårlige tolkninger og dermed vranglære. En vranglære som dybest set udspringer af et oprør mod Guds suveræne Ord. Man vil nemlig ikke bøje sig for kendsgerningen, at Skriften er Guds inspirerede Ord.

Ved at gå bort fra Skriften som Guds helt igennem inspirerede Ord har vi selv bombet broen mellem Gud og mennesker i stykker. Vi har sluppet alt, hvad der gør os til kristne, idet vi er veget fra sandheden om, at den hellige Skrift er Guds eget ufejlbare Ord. Vil vi tilbage til livet med Gud, må vi tilbage til en forståelse for, at Skriften er Guds Ord.

Gud Helligånd: Hjælp for Jesu skyld din kirke tilbage til fuld tillid til Guds Ord!

Johnny Søndbjerg-Madsen f. 1953

Cand.theol 1986

Radiomission og bymissionær i København 1986-88,
leder af Arkens Radio 1988-90

Sognepræst i VVest-Himmerland 1990-97 og på Bornholm 1997-2003

Sognepræst i Øster vrå og Tårslev i Vendsyssel siden 2003

Gift med Lise og har fire børn og en hund

Effekten af „den nye sang“

Af Jan Bygstad, Norge

”Den nye sang”, som nu breder sig, er en indikator, der fortæller, at der er sker et grundlæggende skifte i kristendomstype. Man er ikke interesseret i teologi, men kun i det pragmatiske ”how to do it”. Af samme grund er denne kristendomstype også fundamentalt anti-intellektuel. Når man henført kan lukke øjnene og vugge i takt med ”lovsangen”, er kritiske spørgsmål kun en plage.

I mange kristne sammenhænge er der de senere år sket en gennemgribende ændring på sangens og musikkens område. Sangbogen og salmebogen er på vej ud for i stedet at blive erstattet af nye sange, der vises på overhead ved forsamlings møder og gudstjenester. Det er især ved de unges møder, men det er også ved at trænge ind i de mere etablerede forsamlinger. Ofte er det hensynet til de unge, der er afgørende. Man er bange for, at hvis man holder fast i de gamle salmer og sange, vil de unge finde andre steder, hvor de trives bedre. Undertiden mødes dette også som et udtalt krav fra enkelte unge: ”Får vi ikke det, vi vil have, går vi andre steder hen!”

Samtidig er situationen den, at flertallet af unge kristne i dag ikke kender selv de mest centrale salmer og sange i evangelisk-luthersk tradition. Fra barndommen er de blevet oplært i, at de ikke skal synge de samme sange, som de voksne synger. Lette børnesange bliver det eneste, de lærer at kende, og hvad er

så mere naturligt end at fortsætte i det samme spor, når ungdomsårene kommer?

Ungdomsprofilen

Hvis hensynet til de unges smag og behag får lov at bestemme, kan det få vidtrækkende betydning i meget kristent arbejde. For det første, fordi de voksne – når de bøjer af og giver efter på dette område – er styret af frygt for at miste de unge. Når de ser, at andre åndelige retninger end de lutherske appellerer til de unge, og at vore unge tiltrækkes i den retning, bliver de bange og tænker, at så må vi også være åbne for

moderne ytringsformer. Eller – somt de så fint hedder – møde de unge på deres egne præmisser

For det andet ser vi, at den musikalske udvikling i de fleste kristne organisationer nu hovedsagelig er styret af unge. Ofte er lederne helt unge musik- og ungdomssekretærer, som sjældent har mere kristendoms- og bibelkundskab end en gennemsnitlig

Den musikalske udvikling er hovedsageligt styret af unge. Ofte er lederne helt unge musik- og ungdomssekretærer, som sjældent har mere kristendoms- og bibelkundskab end en gennemsnitlig bibelskoleelev.

bibelkundskab end en gennemsnitlig bibelskoleelev. Det, der mangler i kristen modenhed og erkendelse, kompenseres imidlertid ofte af stor iver og frimodighed: Man generer sig ikke det mindste for at fortælle modne og prøvede kristne ”hvor skabet skal stå”. Her må man sige, at for at lede sangen i Guds riges sammenhæng er det ikke tilstrækkeligt at være dygtig til at spille klaver og være villig til ”at være med”. Måske skulle de ansvarlige i kristent arbejde begynde at overveje, når de ansætter en ny ungdomssekretær, om ikke en ældre, moden troende ville være at fore-

trække i stedet for den ivrigste og mest moderne unge, de kan få fat i?

For det tredje ser det i dag ud til, at det i mindre grad er de åndeligt ansvarlige – dem, som har hyrde- og læreansvar i organisationen – der styrer den åndelige udvikling. Mere og mere bliver det lederne i ungdoms- og muskarbejdet, som sætter deres præg på den opvoksende kristenslægt. Yderst sjældent hentes inspirationen fra den klassisk evangelisk-lutherske arv. I stedet for er det de karismatiske og evangelikale bevægelser, møder, bøger og plader, der sætter dagsordenen. Så ”sker der noget”. Store konferencer, stor kirkevækst, mægtige visioner og store ord tiltrækker de unge. Uerfarne, som de er, lader de sig også imponere af alt dette. Sammenligningen med dette gør, at den hjemlige sammenhæng står hjælpeløs tilbage, det bliver så småt sammenlignet med alt det flotte og action-prægede, der kommer væltende.

Fristelsen for de åndeligt ansvarlige bliver i denne situation at tænke, ”If you can't beat them, join them”. Så åbner man døren for denne nye åndelighed og dens følgesvende - ”den nye sang”- med det resultat, at kristenliv og kristendomsforståelse omformes grundlæggende. For det må vi være klar over: De, der styrer sangen og musikken i den kristne menighed, styrer også langt på vej kristendomsforståelsen.

Lovsangen fylder mere end prædikenen
Noget af det vigtigste i den ”nye sang” er, at det skal være ”lovsang”. Dette er så dominerende, at hele sang- og musikstilen ret og slet kaldes ”lovsang”. At synge nogle af de gamle salmer som f.eks. ”Himmelske Fader”, ”O, at jeg kunne min Jesus prise”, ”Aleneste Gud i Himmerig” regnes pr. definition ikke som lovsang, selv om indholdet i disse sange i sand-

hed består af tilbedelse og lovsang. Tillige findes såkaldte ”lovsangsteam”, som skal lede forsamlingen. Disse består som regel af en instrumentalgruppe med rytmeinstrumenter, samt forsangere – gerne fra tre til seks unge. Musikstilen ligner ofte softrock eller gospel, men i den senere tid har vi oplevet, at både rap, heavy metal, house og techno har fået plads.

Lovsangen skal helst være et stykke tid. Det er ikke usædvanligt, at ”lovsangen” fylder en halv time til tre kvarter af mødetiden, før prædikanten får ordet, mens prædikanten helst ikke må være for lang. Undertegnede har selv oplevet, at en frisk ungdomsleder bad mig om at begrænse taletiden til en halv time. ”Ellers ville han komme op på talerstolen og standse mig...!” Efter prædiken og bøn er det ikke ualmindeligt med en ny række lovsange, som varer en halv time eller mere. Den plads, forkyndelsen får, siger noget om, hvilken vægt man tillægger den.

”Lovsangen”, som nu bliver mere udbredt, er en påvirkning fra de amerikanske, karismatiske strømninger. Musikken kombinerer som regel to hovedelementer: For det første en stærk grad af sentimentalitet, og for det andet varierende grader af rytmisk kraft. Sentimentaliteten spiller på følelserne og bevirker ofte, at musikken får noget ”billigt” over sig. Det rytmiske taler til kroppen og ”dansen”, og musikken bliver derfor ”fysisk”. Når sentimentalitet og rytme kombineres på denne måde, får man et stærkt suggestivt virkemiddel: Musikken gør noget med forsamlingen – uafhængigt af tekstens indhold. Der skabes en stemning - en ”ånd” om man vil – som langt på vej definerer den forsamling, man taler til. Jeg har selv ved et par anledninger oplevet denne ”ånd” så påtrængende og ubehagelig, at det var vanskeligt for mig at prædike det evangelium, jeg var kaldet til.

Kristendomsforståelsen skrider

Disse erfaringer, og en lang tid som ordets forkynder i forskellige sammenhænge, leder frem til følgende slutning:

1. De, der bestemmer musikken i en menighed, bestemmer også langt på vej hvilken ånd, der skal råde i menigheden.
2. Musikken i en kristen menighed er et barometer på hvilken slags spiritualitet, man finder i den aktuelle sammenhæng. Lidt spidsfindigt: En lutheraner synger anderledes end en pinseven.

Hvis den første tese er holdbar, indebærer det, at sang og musik principielt burde høre under hyrde- og læreembedet i forsamlingerne. Åndeligt umodne mennesker bør derfor ikke have ansvar for det musikalske, selv om de er aldrig så teknisk dygtige, når det gælder at synge og spille. Lemfældig omgang med sang og musik er noget, man må undgå, netop fordi musik kan have en så central betydning.

Hvis den anden tese holder, indebærer det, at "den nye sang", som nu breder sig, er en indikator, der fortæller, at der er sker et grundlæggende skifte i kristendomstype og -forståelse inden for organisationerne. Evangelisk-luthersk kristendomsforståelse med dens øre for højden og dybden i den bibelske åbenbaring og det kristne liv er på vej ud for i stedet at erstattes af mere eller mindre overfladiske karismatiske og evangelikale-aktivistiske kristendomstyper. Det er ganske karakteristisk for det, som er ved at ske, at man ikke er interesseret i teologi, men kun i det pragmatiske "how to do it". Sandhedsspørgsmålet affejes som besværligt, i stedet er det altoverskyggende problem: "Hvad skal vi gøre for at trække folk til"? Musikken og den nye sang passer som hånd i

Musikken får Den Hellige Ånds plads, og musik og lovsang bliver på denne måde et nådemiddel.

handske til dette. Det er jo skræddersyet netop for at gøre kristent forsamlingsliv attraktivt. Af samme grund er denne kristendomstype også fundamentalt anti-intellektuel. Når man henført kan lukke øjnene og vugge i takt med "lovsangen", er kritiske spørgsmål kun en plage. Og straks hører man, at "du må ikke være så negativ"!

Det er i denne sammenhæng tankevækkende at lægge mærke til, hvad den kendte engelske præst Michael Green siger på OASEs netsider¹. Han kommer med gode råd om, hvad en menighedsleder bør gøre for at få fornyelse i menigheden. Noget af det vigtigste er, at organisten må lære at holde af ny og frisk musik, for "uden frisk musik er det næsten umuligt at opnå fornyelse". I tråd med dette ser vi, at de menigheder, som oplever kirkevækst, bl.a. har det fælles træk, at de har ladet "den nye sang" få indpas. Teologisk har M. Greens udsagn imidlertid den betydning, at musikken får Den Hellige Ånds plads. Netop dette ser ud til at være et af de store problemer hos dem, som har givet adgang for den type "lovsang". Ideologerne på dette område kan ganske enkelt ikke udtrykke sig stærkt nok om lovsangsmusikkens betydning: "Lovsangen åbner for Guds nærvær og kraft, giver sejr i åndskampen, er et åndeligt våben", osv. Musik og lovsang bliver på denne måde et nådemiddel, og indtager dermed den plads, som alene tilkommer Ordet og sakramenterne efter evangelisk-luthersk tro. At organisationer og bibelskoler her står overfor et betydeligt teologisk oprydningsarbejde, hvis vi stadig vil være evangelisk-lutherske, er en realitet.

Sangteksternes indhold

Hvis musikken bærer en åndsmagt i sig selv, gælder dette selvfølgelig i endnu højere grad de ledsagende tekster. Jeg har nu i nogle år lyttet til og læst indholdet af de nyere lovsange og bliver stadig mere betæn-

kelig ved de tekster, som alt for ofte får lov at lyde også indenfor de lutherske organisationer.

Der er fremkommet en slags musikalsk økumeni i den kristne ungdomsgeneration. Lovsangene ”flyder rundt” mellem de mest forskellige miljøer. Ikke sjældent synges de samme sange lige fra herlighedsteologiske sammenhænge til missionske ungdomsmiljøer. Og mange unge færdes også i de mest forskellige miljøer. Hører man en sang et sted, som man synes om, tager man den med i sin egen kreds, overfører den på overhead, og så lærer man den der. Her går man udenom alle normale kanaler i det kristne arbejde: Et af hovedargumenterne for, at vi har sangbog og salmebog er, er teksterne her har været underkastet en prøve - både lære- og kvalitetsmæssigt. De sange, der er sluppet igennem prøven, er dem, som kirkesamfund og organisationerne kan stå inde for. Sangskatten udtrykker vores egen kristendomsforståelse. Men ”overheadkulturen” har ingen test. Hyrde- og læreembedet får ikke engang mulighed for at tage stilling til spørgsmålet – det hele flyder. Dermed står vi overfor det faktum, at via de nye sangtekster opstår en kristendomsforståelse, som mange gange er fremmed for evangelisk-luthersk tro og liv. Her må det understreges: *Intet bør synges i den kristne menighed, uden at det er underkastet en forsvarlig og læremæssig undersøgelse!*

Ser man på indholdet i mange af teksterne, er det iøjefaldende, at temaområdet, som berøres, er relativt snævert. Dybden af Bibelens gudsbillede og det kristne liv kommer kun lidt frem. Kors og trængsel hører vi intet om, heller ikke syndenød. At en kristen både er retfærdig og en synder, har jeg til gode at høre om, også dobbeltheden i livet, som består i, at vi er ”bedrøvede og altid glade”. Lov og evangelium, at Gud både er Den hellige og Den nådige, er det ligeledes sjældent at høre. Men der synges meget om sejr og

fremgang, om Guds rige, og Kristi kongedømme, om kærlighed og glæde og tilbedelse. Det er klart, at en sådan slagside på sigt vil forandre kristendomsforståelsen på afgørende måde.

Intet bør synges i den kristne menighed, uden at det er underkastet en forsvarlig og læremæssig undersøgelse!

Bekymrende er også lovisheden, som lyder i teksterne. Store ord om, hvor højt vi elsker Jesus, og hvor meget vi er villige til at ofre for ham.

Jeg tvivler ikke på, at de, der synger dette, subjektivt mener, hvad de synger. Samtidig er jeg lige så sikker på, at de ikke kender sig selv. Det gjorde apostlen Peter heller ikke, da han den sidste aften før korsfæstelsen svor ”Om så alle svigter, så svigter jeg dig aldrig!” (Matt 26,33) Peter måtte bittert erfare, at alle hans velmente ord blev til intet i svigt og fald. Først da lærte han sit eget hjerte at kende. Efter dette gik Peter stille med dørene.

Hvad skal vi gøre?

Hvis udviklingen ikke er kommet forbi ”point of no return”, bør den evangelisk-lutherske kirke og organisationerne besinde sig på et par hovedpunkter:

1. Vi må tidligt lære børnene en del af de centrale kernesalmer. (Børnene kan muligvis også lære andre børnesange, men aldrig kun børnesange). Det må man forholde sig alvorligt til i de kristne hjem og i søndagsskolearbejdet.

2. Børn og unge må lære almindelig bibelkundskab. Alt for meget forkyndelse for børn og unge er for let. De får serveret åndelig chips og cola i stedet for helsekost. Dermed bliver de efterladt uden modstandskraft mod åndelig usundhed og alle slags forførelser.

3. Unge må ikke være deres egne ledere. Modne og voksne troende, som har hjerte for de unge, må bruge

tid sammen med dem, og hjælpe dem på troens vej. Åbne hjem er en vigtig ting for de unge.

4. Sang og musik i menigheder og forsamlinger bør lægges ind under hyrde- og lære-ansvaret, som så helt alvorligt har pligt til at varetage opgaven.

5. De, der har gaver på sangens og musikkens område, må have hjælp til at lære den evangelisk-lutherske tro og tænkning at kende, og også hjælpes til kendskab om den arv på sangens og musikkens område, som vi finder i den evangelisk-lutherske tradition. Den lutherske kirkefamilie har på dette område en skat, som næppe findes i andre sammenhænge.

6. Vi må holde op med at tænke på kirkevækst. Den sande vækst i Guds rige er ikke kvantitativ, men først og fremmest kvalitativ. Det betyder, at Guds folk må hjælpes til at trænge ind i Den hellige skrift, så troen kan vokse og modnes. Målbevidst bibelundervisning (med lov og evangelium som „ovenlys“) på alle niveauer må få højeste prioritet. Så skal vi nok til sin tid også opleve talmæssig vækst. Men det er Guds sag, ikke vores!

Ordet ”ortodoks” har dobbelt betydning. Det betyder både ”rigtig tro” og ”rigtig lovprisning”. Og sammenhængen mellem disse to er fundamental: Kun der, hvor den sande tro findes, findes den sande lovprisning! Den nye sang – i bibelsk betydning, kan kun gives os af Gud (Salme 40,4f), den kan aldrig laves af mennesker som en slags ”åndeligt program”.

1 www.oase.no/index.php?res=60

Jan Bygstad f. 1952

Cand. theol. Præst i Det evangelisk lutherske Kirkesamfund og bibelskollærer på Bildøy i Bergen.

Forkyndelse...

I vores super-individualistiske tid skal vi snarere trække i retning af fællesskabet og næste-orienteringen end det modsatte. Hvis det på vækkelsernes tid var nødvendigt at pointere individet, er det i vores tid nødvendigt at pointere fællesskabet.

Det kristne menneskesyn - og vores erfaring - lærer os, at mennesket er et individ, der lever i fællesskab med andre. Spændingen mellem *individ og fællesskab* er altså grundlæggende.

I tidens løb har man lagt forskellig vægt på denne spænding. På nogle tidspunkter vejede fællesskabet meget tungt. Slægten og folket var af betydning. På andre tidspunkter har individet vejet meget tungt. Fællesskabet blev set som tjener for individet.

Her som så mange andre steder går udviklingen i pendulsving. Når betoningen af fællesskabet når et højdepunkt, kommer der en modreaktion, som lægger vægt på individet - og modsat.

Lidt historie

Vækkelserne i Danmark i 1800-tallet var fra en side set en reaktion i individuel retning mod en stærk samfundstænkning, hvor alle borgere skulle tro på det samme og indrettet sig efter en enevældig konge. Hele det folkelige røre, som førte frem til den nye grundlov i 1849, og som blomstrede op derefter, var båret af et syn for det enkelte menneske og de små menneskelige fællesskaber, som man ikke havde set længe. Vækkelsesforkynderne lagde vægt på at tale til den enkelte. Der blev spurgt: ”Hvordan har *du* det med Gud?” Det personlige, inderlige forhold til Jesus blev pointeret i de pietistiske vækkelser. Hvilke sam-

Af Carsten Hjorth Pedersen

...i en individualistisk tid

menhænge man stod i, og hvad familie og venner stod for, var ikke det afgørende. Det afgørende er *dit* forhold til Gud!

Dette var på mange måder en nødvendig udvikling for at befri mennesker fra den falske trøst, som menneskelige støtter også kan være. Og det var nødvendigt af hensyn til den individuelle frihed, som vi alle fortsat nyder godt af.

Det er dog også vigtigt at nævne, at heller ikke denne periode var uden vægtlægning på fællesskabet. Vækkelserne pointerede fx de helliges fællesskab, den fælles bøn og den fælles indsats for mission højt. Billedet af forholdet mellem individ og fællesskab er aldrig entydigt, men altid en spænding, der forskyder sig til den ene eller anden side.

Den stærke vægtlægning på det individuelle er øget op igennem 1900-tallet, og man kan sige, at den er toppet i vores postmoderne tid, hvor den enkelte selv må projektere sit liv, selv bestemme sig for livsværdierne, selv strikke sin religion sammen osv. Næsten intet står fast. Der er ikke megen støtte at hente hos andre, for de er jo også i færd med at kreere deres liv. På nationalt plan ser vi mange danskere, som i mødet med alle mulige andre livssyn, spørger efter, hvad der er fælles for os. Det er imidlertid en kamp, for de færreste af os vil opgive de mange privilegier, som individualismen giver i form

af selvbestemmelse, selvforvaltning og selvrealisering.

En af individualismens tro følgesvende er det lave selvværd. Lavt selvværd skyldes ikke udelukkende den stærke individualisme, men denne er stærk medvirkende hertil. Jo mere mennesker lever løsrevet fra fællesskaber, desto mere skal de slås for deres eget værd. Der er ligesom ikke nogen forud givne støtter fra fællesskabet, som kan stive én af.

Individualisme i forkyndelsen

Vender vi os til forkyndelsen i missionsforeningerne, ser vi flere udslag af individualismen. Det personlige gudsforhold sættes fx meget højt. Det er der meget positivt at sige om; men det har *også* fået til følge, at mange mennesker i missionshuset har haft store problemer med, om de tror og beder inderligt nok, om de læser og vidner nok, om de har frelsesvished nok. Der er i denne tradition en stor fare for, at man som kristen i overdreven grad orienterer sig *indad*.

Kristenlivets hovedprojekt bliver, at jeg bliver frelst og bevaret. Lad mig give nogle eksempler fra forkyndelse, jeg har lyttet til i LM:
- Når der tales om at give af sine

penge til mission etc., lægges der megen vægt på den velsignelse, *jeg* får ud af det.

- Når der tales om vidnetjenesten, har jeg flere gange mødt en understregning af, at det er vigtigt at vidne for *selv* at blive bevaret.

- Bøn og bibellæsning ses også i meget høj grad som noget, der er vigtigt, for at *jeg* kan få mine indre be-

Vi går enkeltvis ind i Guds rige, men kristenlivet og håbet er centreret omkring fællesskabet.

holdere fyldt op, så *jeg* ikke går glip af målet. Dette er ikke forkert. Men det bliver skævt, når det ikke med lige så stor vægt er blevet sagt:

- At vi skal give af vores penge for *næstens* skyld. For det er saligere at give (til andre), end at modtage (til sig selv). Givertjenesten er ikke en bytte-forretning, hvor du kan samle velsignelse ved at give. Det er din pligt at give, hvad enten du føler dig velsignet eller ej!
- At vi først og fremmest skal vidne for andre, for at *de* kan få det gode budskab at høre. Det afgørende er således ikke, at du får afleveret et vidnesbyrd (og kan ånde lettet op), men at andre hører et ord fra Gud. Derfor er det også så vigtigt, at du lytter til dit medmenneske.
- At bøn og bibellæsning ikke bare skal fylde din åndelig tank op; men at det er en tjeneste for andre mennesker. Det afgørende er ikke, at du får pudset din egen fromhed af; men at du lever et liv i kærlighed til dine medmennesker, som du beder for og rækker Guds ord til.

Jeg mener ikke, at denne pointering af *næsten* har haft tilstrækkelig tyngde og tydelighed i vores traditionelle forkyndelse og sjaelesorg. Fromhed er for meget blevet et individualistisk projekt og for lidt et projekt i forhold til medmennesket. Men heller ikke her er billedet entydigt. Den traditionelt stærke nådegavetænkning og engagement for mission trækker i den anden retning.

Jeg tror, vi i vores super-individualistiske tid snarere skal trække i retning af fællesskabet og næste-orienteringen end det modsatte. Hvis det på vækkelsernes tid var nødvendigt at pointere individet, er det i vores tid nødvendigt at pointere fællesskabet.

Jeg mener, vi som missionsfolk må gribe i egen

barm og erkende, at nogle individuelle træk i vores tradition har svækket synet for Gud og næsten. Det handler ikke om at opfinde en ny teologi, men om at se det "fællesskabs-potentiale," der ligger i vores kristne tro. Tager vi udgangspunkt i Luthers lille Katekismus, ser vi flere sager, der rummer en stærk pointering af fællesskabet:

De ti Bud

Gud og næsten er i fokus i De ti Bud. De tre første bud handler direkte om forholdet til Gud. Vi skal ikke have andre guder, ikke misbruge hans navn, og vi skal holde hviledagen hellig. De syv sidste bud handler indirekte om forholdet til Gud, jf. Luthers tilbagevendende indledning til de ti forklaringer: "Vi skal frygte og elske Gud, så vi 1/4"

De syv sidste bud har direkte vores medmenneske i fokus: Vi skal ikke skade vores næste med mord, hor, løgn, tyveri, løgn eller begær. Tværtimod skal vi ære vore forældre; vi skal hjælpe og elske vores næste, vi skal forbedre hans kår, optage alt i bedste mening og hjælpe ham til at beholde sin ejendom.

Dette er meget lidt individualistisk. Der er ganske vist en velsignelse til os selv ved at følge disse bud. Men denne velsignelse opnår vi kun ved ikke at være optaget af den; kun ved at være optaget af Gud og næsten, jf. det dobbelte kærlighedsbud. Dette bør betones stærkere i vores forkyndelse og sjaelesorg.

Trosbekendelsen

Første trosartikel har en meget stærk fællesskabsvinkel, fordi den handler om noget, der er fælles for *alle* mennesker, nemlig at vi er skabt af Gud. Som Luther siger i forklaringen: "Jeg tror, at Gud har skabt mig og alle andre skabninger." Her er stærk medicin mod en overdreven individualisme, som giver mange mennesker

lavt selvværd. Jeg har et grundlæggende værd, fordi jeg er skabt af Gud. Alene det forhold, at han holder mig ansvarlig, kan give mig tyngde og selvværd. I første trosartikel pointeres det, at alle mennesker har en fælles oprindelse. Vi har alle sammen forvildet os bort fra Gud, men vi er dog en flok *søskende*, der har gjort det. Han har skabt os som individer, javel, men vi er en flok individer, der ikke kan leve uden fællesskab med hinanden, jf. skabelsesberetningen ord om, at det ikke er godt, at mennesket er alene (1 Mos 2,18).

Anden trosartikel anslår også det fælles som noget grundlæggende. Vi mennesker er nemlig fælles om behovet for en frelser. Vi er alle faldet i synd og har alle kun ét sted at søge hen for at undgå Guds dom: til Jesus Kristus. I sin forklaring pointerer Luther det individuelle, når han siger: "Jeg tror, at Jesus $\frac{1}{4}$ er *min* herre, som har genløst *mig* fortabte og fordømte menneske, købt og vundet *mig* fra alle synder $\frac{1}{4}$ for at *jeg* skal være hans egen." (Mine kursiveringer). Netop her er det på sin plads med individualisme, for er der én ting, den individuelle forkyndelse har fat om, så er det, at vi går enkeltvis ind i Guds rige. Men vi står fortsat i det menneskelige fællesskab, og ved indgangen til Guds rige træder vi ind i et andet fællesskab, nemlig det kristne.

Dette pointerer tredje trosartikel: "Vi tror på en hellig, almindelig kirke, de helliges fællesskab." I sin forklaring tager Luther igen afsæt i det individuelle. "Jeg tror, at *jeg* ikke af egen fornuft eller kraft kan tro på Jesus $\frac{1}{4}$ men Helligånden har kaldet *mig*." Ja, for det skal slås fast med syvtommersøm, at indgangen i Guds rige er individuel. Men aldrig så snart er jeg gået ind i Guds rige, så pointeres det: "ligesom han kalder $\frac{1}{4}$ *hele den kristne menighed på jorden*. $\frac{1}{4}$ *I den kristne menighed* forlader han dagligt mig og *alle troende* al synd $\frac{1}{4}$ giver mig og *alle troende* et evigt liv."

(Mine kursiveringer). Bemærk, hvordan kristenlivet og håbet er centreret omkring fællesskabet.

Disse dimensioner i trosbekendelsen bør betones stærkere i vores forkyndelse og sjælesorg.

Fadervor

Fadervor er en stærk *fælles* bøn. Ikke underligt, at vi i høj grad bruger den sådan. Den begynder jo med "*Vor* Fader", ikke "*Min* fader". Selve indgangen til bønnen markerer, at vi ikke henvender os til en privat, individuel Gud, men til en offentlig, fælles Gud.

De første tre bønner drejer sig om, at denne ene Gud må blive helliget, kendt og æret af alle. Her er ikke jeg, men Gud i centrum. De sidste fire bønner er meget lidt individuelle. Brugen af de personlige stedord viser det tydeligt: "Giv *os* i dag *vort* daglige brød. Og forlad *os vor* skyld, som også *vi* forlader *vore* skyldnere. Og led *os* ikke ind i fristelse. Men fri *os* fra det onde." Denne bøn, som Jesus lærte os, ånder af det fælles. Kristenliv og Gudsforhold er ikke bare et individuelt projekt. Det er noget, mange er fælles om. Jeg kan ikke bede om dagligt brød for mig selv uden at bede om det for andre. Jeg kan ikke bede om syndsforladelse uden at tilgive andre. Osv.

I missionske miljøer har individualismen også medført, at vi synes, det er de personlige, inderlige bønner, der er "den rene vare" - med det til følge, at mange af os kører træet, fordi vi har så svært ved at være personlige og inderlige nok. Her kan det være en stor lettelse, at give en god dag i al inderlighed og personlighed og "blot" bede den bøn, Jesus har lært os og som rummer alt, hvad der er brug for at bede om.

Dette syn på Fadervor og bønnen bør betones

stærkere i vores forkyndelse og sjælesorg.

Dåb, nadver og skriftemål

De tre næste dele af katekismen handler om dåb, nadver og skriftemål. Også disse dele af troen fører os ind i en sund balance mellem det individuelle og det fælles.

Dåben er fra en side set strengt individuel. Den er så personlig, at det netop er dette ene menneske med dette specifikke navn, som nu gives syndernes forladelse og evigt liv. Men samtidig er dåben en indvielse til det kristne fællesskab. Det er en dåb ind i Guds folk. Den er en stærk markering af, at du ikke er alene; men du er fælles med alle de andre døbte og troende.

Nadveren har fra en side set fokus på det individuelle, idet brød og vin gives til netop mig og er udgydt for netop mig. Men som ved alle andre måltider er fællesskabet en bærende del af nadveren. Det er en stærk markering af fællesskabet med de andre nåde-trængende syndere. Ja, ikke bare fællesskab med de levende, som vi knæler side om side med rundt om alteret, men også med de døde troende, som billedligt talt sidder til bords med os i halvbuens usynlige del.

Skriftemålet, som desværre i pietistiske sammenhænge er blevet groft forsømt, er på samme måde strengt personligt, da det netop er mig, som bekender synderne, der får tilsagt syndsforladelse. Men skriftefaderen tilsiger mig ikke syndsforladelse på baggrund af en personlig test af min bekendelses alvor og dybde. Han eller hun gør det på Jesu løfte og på vegne af menigheden. Heller ikke her er den personlige inderlighed bærende; det er ordet, løftet og håndspåbyggelsen.

For blot at nævne én ting, så kan dåb, nadver og

skriftemål give stor hjælp til en frelsesvished, som ikke er så individuel, som megen vækkelsesforkyndelse lægger op til. Visheden om frelsen er mere båret af det ydre tegn og løfter end af min indre, følelsesmæssige tilstand.

Dåb, nadver og skriftemål bør derfor betones stærkere i vores forkyndelse og sjælesorg.

Sund balancegang

Det handler altså ikke om at vælge mellem det individuelle og det fælles, men om at holde spænding på begge disse poler. En overdreven individualisme svækker synet for næsten.

En overdreven pointering af fællesskabet svækker synet for det personlige ansvar.

På den anden side gælder det også om at se, hvor der er behov for at sætte ind i vores aktuelle situation - *i vores organisation i dag*. Jeg vover at påstå, at tidens kraftige individualisme og den vågnende efterspørgsel efter det fælles udfordrer os til at finde *fællesskabets* potentiale i vores tro og fremholde det i forkyndelse, samtaler og prioriteringer.

Carsten Hjorth Pedersen f. 1955

Lærer 1980, exam.pæd 1992 og cand.polit i pædagogik og kristendom 1996

Siden 1999 pædagogisk konsulent i Kristent Pædagogisk Institut (KPI)

Har skrevet flere bøger, senest: *Pædagogik i kristent perspektiv*, Credo 2002

Forkynnelse og kommunikasjon

Forkynnelsen er hjerteslag og livspuls i den kristne menighet. Svikter forkynnelsen, dør kirken. Den forkynnelsen som holder det åndelige livet i gang, er ikke bare en allmenn tale om Gud. Den bringer vitnesbyrd om Kristus og frelsen i ham.

«Den preken og lære som ikke lærer og preker Kristus for oss, kan ikke være daglig brød og næring for vår sjel,» skrev Martin Luther.

Der vitnesbyrdet om Jesus blir båret fram, virker Den Hellige Ånd samtidig og gjør sin gjerning i hjertene. Han er herre over det bibelordet som formidles. Når vi er opptatt av kommunikasjon og kontakt, virkninger og resultater, må vi ydmykt bekjenne at heldige utfall kan vi ikke organisere frem på egen hånd.

Men vi er Guds medarbeidere. Vår planlegging og vårt virke blir regnet med av Gud, og han ønsker at vi tar i bruk all god og sann kunnskap, som i siste instans stammer fra ham. Derfor bør en forkynner stille seg positivt til å lære mer om kommunikasjon.

Min definisjon er at kommunikasjon er å danne et fellesskap av to eller flere personer slik at meningsinnhold eller budskap kan utveksles mellom dem. Ut fra en slik definisjon kan det stilles to spørsmål til forkynnelsen:

Makter vi å sette forkynnelsen inn i et virkelig og sant fellesskap mellom mennesker? Det blir ikke forkynnelse av å rope et eller annet ut i tomme luften. Det må være et forhold mellom den som taler, og

Af Ashbjørn Kvalbein

dem som lytter.

For det andre: Blir budskapet knyttet til former, språk og følelser som gjør at folk åpner seg og blir mottakelige for budskapet?

Vi kan lære mye om kommunikasjon av Bibelen. La meg ta frem fire personer i rollen som forkynnere, og peke på noen momenter.

Josef (1. Mos 42-46)

Josefs brødre, som hadde vært så onde mot ham, kom til Egypt, der han var statsminister og matfordeler under hungersnøden. De kjente ikke Josef igjen, men han kjente dem. Han talte harde ord. Han satte dem på prøve om de talte sant. Det var tydelig at Josef ville vekke sine brødre til erkjennelse.

De ble rammet av anklagen og brakt til syndserkjennelse. Angeren kom, uttrykt i Rubens ord: «Sa jeg det ikke til dere ...» Men det var vanskelig også for forkynneren Josef å tale til samvittigheten. Han måtte vende seg bort og gråte.

Likevel viste Josef barmhjertighet. Pengene de kjøpte korn for, fikk de med seg tilbake øverst i sekkene. Fra Josefs side var det ment som barmhjertighet, som en nåde. Men fordi brødrene kjente seg under lovens anklage, så de ikke at godheten var en gave. Da han senere inviterte dem til et festmåltid i sitt hus, fryktet de at det var en felle eller forberedelse til et overfall.

Dette viser at kommunikasjon ikke fungerer som enkel matematikk. Mennesker hører det de er i stand

til å oppfatte. Det vi forkynner som evangelium, kan oppfattes som lov. Skriften taler om en åndelig forblindelse, som vi ikke kan overvinne bare med elegant kommunikasjon.

Jesus Kristus (Joh 4)

Beretningen om Jesu møte med kvinnen ved brønnen i Sykar kan lære oss mye om kommunikasjon. Jesus la bort fordommer mot samaritanerne, han behandlet en kvinne med respekt, han opptrådte på en måte som overrasket disiplene. Han ba kvinnen om en tjeneste. Hun fikk gjøre noe hun var dyktig til, å øse opp vann. Og så finner jeg et fremtredende trekk i det Jesus gjorde: Han *skapte undring* hos henne. «Hvordan kan du ...?» Han skapte lengsel hos henne. «Kjente du Guds gave ...» Ny undring: «Hvor har du det levende vann fra?» Da respekt, kontakt og trygghet var opprettet, og kvinnen undret seg, kom Jesus med et stikk av lovens forkynnelse: «Gå og rop på din mann ...» Hun prøvde å vri seg unna med en diskusjon om teologiske spørsmål. Men han førte henne mildt frem til en presentasjon av seg selv som Messias, Frelseren. Hun fikk se hvem hun selv var, og hvem Jesus er, og dermed var vekkelsens ild tent.

Jesus gir her det aller beste eksempel på en kjærlig og klok kombinasjon av menneskelig kommunikasjon og dyp forkynnelse.

Peter (Apg 2)

Da Peter talte den første pinsedagen, var folk svært motivert for å høre hva han hadde å si. Et språklig under hadde nettopp funnet sted. Peter lot seg ikke friste til tom retorikk. Han smalet seg om tre hovedpunkter: Han siterte hva Skriften sier om Messias og den siste tid. Han gjenga fakta om det som hadde hendt med Jesus. Han viste at Jesus er Messias ut fra Skriften. «Så skal da hele Israels folk vite for visst at Gud har gjort ham både til Herre og til Messias,

denne Jesus som dere korsfestet.» Dette siste stikket av lovens ord fikk folk til å spørre hva de skulle gjøre. Og på ny brøt vekkelsen frem blant tilhørerne.

Slik er kommunikasjon på sitt beste. Det var skapt et fellesskap mellom dem alle ved at de hadde opplevd noe enestående sammen. Så forkynte Peter myndig, troverdig og med stor overbevisning.

Paulus (Apg 17)

Paulus' opptreden på Areopagos viser et godt samspill mellom kommunikasjon og forkynnelse. Han begynte talen med en observasjon: Tilhørerne syntes å være meget religiøse. De måtte oppfatte dette som en anerkjennelse. Så fortalte han hva han hadde opplevd under besøket i Aten. Alle er interessert i å høre hva fremmede sier om deres hjemsted. Det handler om å gi og få bekreftelse. Paulus knyttet til noe kjent, og han vakte deres nysgjerrighet da han pekte på alteret for den ukjente Gud. «Det som dere altså dyrker uten å kjenne, det forkynner jeg dere.» Dermed var han i gang. Han forkynte først om Gud. Han skapte nærhet ved å bruke sitater fra deres egne autoriteter for å understreke sine poenger. Så kom den klare appellen til omvendelse: «Etter at Gud har båret over med uvitenhetens tider, befaler han nå alle mennesker alle steder, at de skal omvende seg.» Nå konsentrerte han seg om temaene synd, rettferdighet og dom, som Jesus omtaler som Den Hellige Ånds fremste oppgave. Og konklusjonen, høydepunktet, var vitnesbyrdet om Jesus og oppstandelsen.

Av disse fire eksemplene kan vi lære mye om kommuniserende forkynnelse og forkynnelse som når frem til hjertene. Men merk at alt synes ikke å være vellykket. Josefs brødre oppfattet ikke godheten, og Jakob nektet å tro hva sønnene fortalte. Jesu disipler så ikke storheten i det som hendte. Peter ble kastet i fengsel like etter sin store tale – folkets ledere tålte slett ikke hva han sa. Paulus ble kalt pratmaker, og

oppsto det egentlig noen levende og stor menighet i Aten?

Dette er viktig å merke seg. Av og til får vi høre at utsagn fra forkynnelse og kirke «ikke kommuniserer». Man mener: Folk misforstår, det vekker anstøt, det irriterer, folk vender seg bort. «Vi må ikke si noe som folk blir opphisset av.» Men negative reaksjoner er normalt. Korsets og evangeliets anstøt kan ikke og skal ikke poleres bort med dyktig kommunikasjon. Den Hellige Ånd er herre over Ordets virkninger. Den samme varme kan få egg til å bli harde og smør til å smelte. Vi må stå frem som sanne og hele mennesker og presentere det sanne og hele evangeliet. Da forkynner vi på en kommuniserende måte.

Unngå å bli kjedelig

«Predikantenes fyrste», Charles Haddon Spurgeon, uttalte en gang: «Predikantens ånd og måte å tale på har ofte større virkning enn talens innhold.» Hans erfaring må oppmuntre alle ordets forkynnere til å arbeide med seg selv, sin måte å stå frem på, og med selve budskapet.

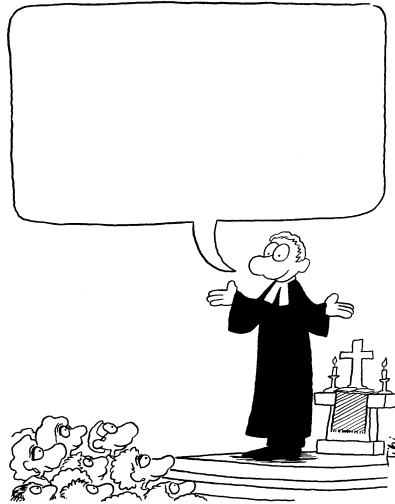
En annen stor britisk, evangelikal forkynner, Dr. D. Martyn Lloyd-Jones, skrev i sin bok om forkynnelse: «Forkynneren må aldri bli kjedelig, han må aldri bli trettende, han må aldri bli hva vi kan kalle «tung» ... Jeg vil si at en kjedelig forkynner er en selvmotsigelse. Hvis han er kjedelig, er han ikke en forkynner.»

Hva kan vi gjøre for å forbedre vår måte å si ting på? Hvordan kan vi unngå å bli kjedelige?

Språket

Mange har et naturtalent for å bruke et fengende og variert muntlig språk. Men de fleste av oss må arbeide med ord og formuleringer for ikke å stivne. Mange flere forkynnere burde skrive ned sine taler og gå kritisk gjennom manuskriptet. Lag setningene kortere.

Bruk flere verb og færre substantiver. Finn spennende og nye, kontaktskapende ord for å forklare kristne sannheter. Pass på at ikke tankegangen går på kryss og tvers, men rydd opp så tilhøreren blir med på en logisk, jevn vandring. I forlagsarbeid setter vi medarbeidere til hva vi kaller språkvask. Forkynnere som vil vokse, bør våge å underkaste seg en slik kritisk evaluering.

Der bliver ikke automatisk forkyndelse af at råbe et eller andet ud i den tomme luft.

ord. Stemmen er et uttrykksfullt instrument. Vi vet lite om hvordan andre oppfatter oss. Volum, flyt, tempo og stemmeleie bringer et metabudskap som vi kanskje ikke er klar over. Vi kommuniserer med øynene, med mimikk, gestikulering, ved klær, atmosfære, avstand osv. Det nonverbale språket kan enten forsterke eller svekke det verbale budskapet. En forkynner må kunne stille et spørsmål til gode venner: Hvordan oppfattes jeg? – uten å bli sett på som selvpoptatt. På denne bakgrunnen bør ikke forkynneren være fremmed for stadig å utvide sitt kommunikasjonsmessige repertoar. Åpenbaringen fra Gud appellerer til alle menneskets sanser, det ser vi

Den nonverbale kommunikasjon

Vi formidler et budskap og et inntrykk på ufattelig mange måter ved siden av å bruke

av Bibelen. Bør vi ikke lære av den?

Relasjoner

Den kjente norske bibellæreren Øivind Andersen uttalte en gang at «du kan ikke vinne et menneske for Kristus før du har vunnet det mennesket for deg personlig». En slik påstand vitner om at også Andersen så hvor viktig kommunikasjon og sann menneskelighet er for en forkynner. Det blir en bedre kontakt når du har empati (innlevelse) i forhold til tilhøreren, og motsatt. En relasjon opprettes ved at vi hilser, tar kontakt, finner felles plattformer og interesseområder, og stadig bekrefter hverandre som medmennesker og kamerater. Jesus tiltalte både onde og gode som venner. Føler et menneske seg avvist av en forkynner, er det store sjanser for at budskapet som lyder, også blir avvist. Den som med respekt virkelig lytter til den andre part, vinner seg en rett til å bli hørt.

Holdninger

Jeg nevnte den samaritanske kvinne, som sikkert hadde opplevd både rasisme, fordommer, fordømmelse og avvising. Vi må lære av Jesus å avvise synden, men elske synderen. Tror vi virkelig at Gud har skapt alle mennesker i sitt bilde, må det føre til at vi aldri ser ned på noe menneske som Gud har skapt. «Å elske å forkynne er én ting – å elske dem vi forkynner til, er noe helt annet,» skrev Richard Cecil. Vi skal ha liten toleranse for avvik i forhold til sannhet og rett. Men vi må ha stor toleranse for hvordan mennesker trer frem i denne verden. Det er ikke vår sak å dømme.

Åpenhet og nærhet

Vi vinner venner ved å åpne oss. Den gode selvavsløring skaper gjenkjennelse og trygghet hos tilhøreren. Jeg mener ikke at en forkynner skal

utlevere seg for mye eller bli selvpoptatt. Men den underfundige selvironien, den varme omtale av venner og slektninger, at en deler gode opplevelser, alt slikt kan bryte veier for evangeliet og vitnesbyrdet om Jesus.

En forkynner må ikke forakte det menneskelige og følelsesmessige. Spurgeon skrev: «Den klasse mennesker som krever en logisk begrunnelse, utgjør en liten del sammenlignet med alle dem en må overbevise rent *følelsesmessig*. Her fordres det ikke i første rekke logisk resonnement, men mer av *hjertets argumenter* – som ikke er annet enn en logikk som er kommet i brann.»

Fortelling og illustrasjoner

Det vi kristne tror på, er ikke først og fremst et dogme, men historiske hendelser. Vi tror på en fortelling om hvordan Gud har skapt og gjenløst verden, hvordan han sendte Jesus Kristus, og alt som skjedde med ham. Vi tror på hvordan Guds menighet ble formet i den første kristne tid, og hva Gud skal gjøre i fremtiden. Du kan ikke kommunisere kristendom hvis du beveger deg langt bort fra det grunnleggende plottet i vår tro. Budskapet er i sitt vesen dramatisk.

Derfor skal vi ikke være redde for illustrasjoner og fortellinger. De må komme før begrepene. Tilhøreren må både høre, se og oppleve sammen med ordet og fellesskapet. Derfor gjelder det å invitere og overraske tilhøreren inn i kraftfeltet av hva som hendte, og hva som stadig hender.

Bruk tid på bønn

Professor Ole Hallesby sa en gang at vi har mange talere i dag, men få forkynnere. Dyktighet i kommunikasjon kan styrke både taleren og forkynneren i oss. Hva som seirer, har sammenheng med hva vi vil oppnå og hvem vi egentlig tjener.

Den skotsk-amerikanske forkynneren D. Stuart Briscoe sier som sin erfaring: «Jeg er takknemlig for at jeg tidlig lærte en viktig lekse. En forkynners *motiver* er viktigere enn en forkynners *metoder*. Hvis det som går for seg i en forkynners hjerte, ikke er rett, vil det som kommer ut av munnen, være helt galt.»

Derfor er det mange viktige forhold å ta vare på om vi skal bevares som sanne forkynnere: Respekt for

budskapet. Respekt for oppdraget. Respekt for tilhø-
reren. Respekt for oss selv og måten vi formidler.
Avhengighet av Den Hellige Ånd og hans
virksomhet.

Kanskje vi bør legge oss på sinne hva den norske
forkynneren Tore Tunland sa en gang: «Det er en
god regel å bruke mer tid på bønn enn på å skrive ned
talen.»

Asbjørn Kvalbein f. 1944

Forlagschef på Lunde Forlag, Norge

Cand.theol. og amerikansk mastergrad i kommunikation.

Har været redaktør for *Ungdom og Tiden* og *Utsyn* samt leder for Norea Radio Norge og rektor på Gimlekollen Mediacenter.

Har skrevet flere bøger, bl.a. en lærebog i kommunikation og andagtsbogen *Nærmere*, som er udkommet på dansk.

Budskabet I 40 år

Artiklen "Lidt fra nogle Møder" er hentet fra *Budskab fra Naadens Rige*, november 1901. Artiklen er skrevet af Chr. Møller. I Møllers redaktørperiode, 1865 - 1907 er *Budskabet* et et månedsskrift på typisk 16 sider. Næsten altid var der en længere opbyggelig artikel på 5 til 6 sider, nogle mindre artikler også af opbyggelig art, som Møller hentede fra forskellige svenske, norske, engelske eller tyske blade samt lidt orientering om bibelspredning, jødemission, nogle tildragelser, mission i Kina og endelig sluttede bladet af med en liste over bidrag til missionen.

I november 1901 indeholdt *Budskabet* dog en længere artikel, hvor Chr. Møller fortæller om sin tjeneste i Luthersk Missionsforening. Mig bekendt er det første og eneste gang, han så indgående beskriver historien, som han selv var en central del af. I flere fremstillinger af LM.'s historie er denne artikel en smule oversat. I denne førstehåndskilde fastslås det, hvornår Møller kom til Vestjylland for første gang, og at han først stiftede bekendtskab med Rosenius' blad "Pietisten" efter sin såkaldte langfredagsoplevelse. Artiklen er 15 sider lang, derfor gengives den i stærkt forkortet form, men med den oprindelige stavemåde - dog her med latinske bogstaver og ikke de oprindelige gotiske !

Lidt fra nogle møder

Som sædvanlig ved Begyndelsen af Efteraaret har jo "Luthersk Missionsforening" ogsaa i Aar afholdt en Række større Møder paa forskellige Steder: i Helsingør, Hillerød, Kjøbenhavn, Holbæk, Hulerød, Skjern, Finderup og flere Steder. Saadanne Møder afgive vel ikke nogen særdeles paalidelig Maalestok for de deltagenes virkelige aandelige Tilstand og Hjerterforhold til den eneste sande Gud og den, han udsendte, Jesus Kristus, ei heller Kristendommens Udøvelse for Gud og Mennesker i det daglige Liv. Ved saadanne Leiligheder har man jo gjerne, billedlig talt, ligesom en Smule Festrædt paa og de maaske mindre berømmelige, eller mindre pæne Hverdagsklæder er, i alle Fald for en Del, lagte til Side, uden dog at her ved er nogen Tale om Hykleri. (...)

Et par af Møderne, nemlig i Skjern og i Finderup i Jylland, havde lidt særeget Præg i Anledning af, at det just var 25 Aar siden, at de derværende Missionshuse toges i Brug første Gang. Herfra skal vi da, ifølge udtalte Ønsker, saa vidt Humkomelse og Plads strækker til, at gengive enkelte Træk.

Søndag d. 22 Septbr. Samledes Folk fra fjern og nær til Fods, til Vogns og pr. Jernbane til Skjern, saa at det store og rummelige Missionshus omsider blev fyldt indtil Trængsel. Veiret var særdeles behageligt. Brødrene paa Pladsen havde givet os et Program for Mø-

Jubilæum

dets Gang. Efter Afsyngelsen af 196 Ahnf., Taksigelse, Bøn og en kort Velkomsthilsen af M. talte Chr. Vestergaard enfoldigt og godt om Johannes' Vidnetsbyrd, og særlig om det Hjertepunkt: Se det Guds Lam, som bærer Verdens Synd !

Efter Middagsopholdet skulde da undertegnede tjene.

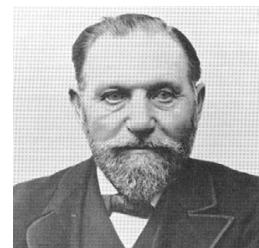
Vore Brødre her har stillet mig en ganske vanskelig Opgave, idet de har begjæret, at man skulde holde et Slags Jubilæums- eller Festtale i Anledning af, at det just er 25 Aar siden, at dette Hus blev taget i Brug første Gang. (...)

Den lille Smule, man endnu kan se af Herrens forunderlige og uendelig naadefulde Førelser, vilde dog være altfor vidtløftigt at tale om her. Kun saa meget tør vel antydes, at under det skrækkelig kulsorte aandelige Mørke, som i min Barndom og Ungdom herskede i min Hjemegn, og ved den sørgelige Undervisning, man fik i Skolen, hvor Jesus Kristus ved enhver Lejlighed blev nedsat, ringeagtet, ja ofte omtalte med en vis Bitterhed, hvorved en giftig Sæd blev udsaaet i tidlig tænkende Barnehjerner - med alt dette er det et Guds Under, at man ikke er sunket ned i Fritænkeriets og Kristusfornægtelsens frygtlige afgrund, som saa mange andre. Om jeg skulde nævne noget ydre Middel, som Herren betjente sig af til at bevare fra denne Ulykke, saa maatte jeg sige: min Moder. Hun havde fra sit tarvelige Hjem medbragt en vis gammeldags Gudsfrygt og nogle gamle Bøger. (...) Ved 15-16 Aars Alderen formede denne Ærefrygt for Gud sig mere som et bestemt Krav i Samvittigheden, og da man for anden Gang i sit Liv berete sig paa at gaa til Herrens Nadver, følte dette Krav paa en besynderlig anklagende Maade. Min Teologi var, at man kun turde gjøre Regning paa Syndernes Forladelse for Jesu Skyld, naar man selv af yderste Evne havde vogtet sig for Synden og stridt imod den. Og fra den Dag stræbte jeg alvorligt at leve efter min arme Mening

syndfri i Tanker, Ord og Gerninger for da at faa Forladelse for mulige Skrøbeligheder. Ak, man forstod jo ikke, hverken hvad Gud eller Naade er; men sikkert er det, at det blev et uudholdeligt Trælleaag, og jeg resoverede omsider som saa, at Gud, som er god, kunde dog ikke have bestemt Menneskene til et saadant pineagtigt Slaveliv. Og man kjendte intet Sted at gaa hen og faa bedre Oplysning.

Hen ved 1860 og senere lod Gud en vækkende Johannesrøst lyde hen over vor Ø, og den rystede mange op, bragte dem i Nød og alvorligt Arbeide for at blive bedre. Der blev en stor Bevægelse. Det var visselig smaat bevendt med Kristi Evangelium for de ulykkelige og fortabte; men Gud kende vist ikke faa os i Tale paa anden Maade.

Det er da nu i dette Efteraar 39 Aar siden, at den, som nu taler til Eder, blev tilligemed 6 andre udseet, kaldet og beskikket til at være en Missionær, det er et Sendebud i Ordets Tjeneste. Det var dog ikke Meningen, at man skulde forlade sit legmlige Arbeide eller reise udenfor Øen; men det ene Skridt førte det andet med sig. De andre har jo nu forladt Skuepladsen, og man staar jo her som en gammel Levning fra en svunden Tid. Ak, vi havde ikke selv Fred med Gud, men levede i Haabet om, at der maatte vel ske noget hos os. Og priset være hans Barmhjertighed; han lod ogsaa noget ske, men noget helt andet, end man havde tænkt ! Det var Langfredag Morgen 1864, man vaagnede som saa ofte fredløs, sukkende og famlende efter noget. Da lod Gud mig forstaa noget af de Ord: **”Da vi endnu vare Overtrædere, døde Kristus til bestemte Tid for de ugudelige”** (Rom. 5,6). O, hvilken underlig Stund ! Det havde man læst saa ofte, men aldrig forstaaet, at det gjaldt de ugudelige, førend de selv var blevet mere fromme, varme og hyggelige.

Meget Lys eller Indsigt i Evangelium blev det visselig ikke; men det blev dog for den arme Sjæl et dyrebart Holdepunkt, som aldrig har sluppet siden. Kort efter foiede Gud det saa, at man fik nogle af Rosenius' Skrifter paa svansk og derved lidt mere Lys og Kundskab i Forsoningens store Raad. Ved nyttaar 1865 begyndte "Budskab fra Naadens Rige" sin ringe Vandring under yderst tarvelige Kaar, og det kan jo endnu kaldes til Vidne. I 1866 gjorde vor hjemgangne Broder Sejersen og jeg en besværlig Reise til Rosenius i Stokholm for at søge Raad, Veiledning og Hjælp imod Tvivl og den Uvished, som pæagede os, idet vi ikke forstod, om vi skulde eller turde fortsætte med at tale for andre, da baade vi og Folket, som havde kaldet os, ikke den Gang havde havt Livet i Kristus, og vi kunde næsten heller ikke blive fri. Vi vidste intet Menneske nærmere

at vende os til, og han gav os, som jeg troer, dyrebare Raad. Tillige skulde man raadføre sig med ham om Oversættelsen af hans Skrifter paa dansk, hvortil han ogsaa gav sine Raad og sin Velsignelse.

Paa Tilbageveien derfra reiste undertegnede en lille Tur ud paa Nordsjælland i et privat Ærinde for at træffe et Par Kvinder fra vor Ø, som opholdt sig der. S. reiste lige hjem. Der var aldeles ingen Tanke paa, at tale offentlig der; men nogle Folk derude begjærede, at man skulde holde Forsamlinger for dem, og saaledes blev dette ubetænkt Indledningen til den Virksomhed, som, vi haabe til mange Sjæles Velsignelse, siden har været og er paa de Egne. Fra Gilleie

førte atter en Ledetraad over til Falster og Lolland.

Men vi maa atter en liden Stund komme tilbage til Jylland. Den yderlig tynde Traad, som førte hertil, blev egentlig begyndt i Holbæk. Igjennem en Mand, som en Tid havde været i H. blev man kaldet dertil for at tale Evangelium. Der var leiet et temmelig stort og skummelt Lokale, som benyttedes til Teater og flere Ting, og der kom en hel Del Folk. Udenfor blev der lavet en hæsliig Stoi og Spektakel, men Herren velsignede sit Ord. (...)

Næste dag gik jeg ud en Stund paa en Spadseresti udenom Byen og traf der en ung, pæn Pige, som Kjørtte et Barn i en Vogn. Hun standsede og lod falde en yrting om at spadserere, og jeg benyttede Leiligheden til at sige hende noget om mit Ærinde og om den Frelser, som elsker alle Syndere og købte os til Gud med sit Blod. "Aah",

sagde hun, "det var vist noget for min forlovede, for han er ofte saa underlig tungsindig". Selv mente jo ikke at behøve noget saadant; men jeg tænkte, at maaske var der en Sjæl, som Herren vilde have Bud til, og sagde, at om jeg blot kunde træffe hendes forlovede, saa vilde jeg være til Tjeneste til enhver Tid, Nat eller Dag undtagen om Aftenerne i Mødetiden. Hun foiede det saa, at vi traf sammen, og der var en Sjæl, som hungrede og tørstede efter Frelse og gjerne annammede Jesus og hans Naade, hvori jeg haaber, han lever endnu. Han fik nogle evangeliske Skrifter, og vi prisede Gud med hverandre. Senere blev han indkaldt som Marinesoldat og fik i Tjenesten en Kam-

merat fra Jylland, som havde arbejdet opp i Sahl ved Limfjorden. Til denne talte vor Ven om den Frelser og den Sag, som var saa dyrebær for ham og Gud velsignede Ordet ogsaa for denne, saa han ikke blot tænkte paa sig selv, men ogsaa paa dem, han før havde været iblandt. Han skrev til dem derom, samt at de endelig maatte søge at den den og den Mand dertil at holde Møder. Der kom saa flere Breve baade fra dem og ham om endelig at komme og tale for dem. Det var jo ikke saa let; det var ikke rigeligt hverken med Penge eller Klæder; men omsider blev da skrevet til dem, at de kunde bestemme Møder de og de Dage, om Gud vilde, og der var da en vis Forventning der oppe. Det var ikke saa meget beventd med "den indre Mission" i den tid; men den havde dog der paa Egnen en Udsending, han hed Julius Dalstrøm. Han hørte da ogsaa om disse Møder, som ventedes, og gjorde alt, hvad der stod i hans Magt, for at forhindre dem. Han fik samlet mange Folk og advarede dem saa indtrængende imod den farlige Vildfarelse, som truede med at komme, om de saa alligevel gik hen og hørte, saa vilde han anklage dem for Gud Fader i Himlen. Ak, det var den Vildfarelse, som er Jøder en Forargelse og Græker en Daarlighed, og som han slet intet kjendte til. Men han græd og forsikkrede, at de kunde dog tro ham, som gik paa Gravens Bred. Det mente han nu egentlig slet ikke, og det var heller ikke sandt, uden for saa vidt, at der gjør vi jo alle. Han kom nok siden af visse Grunde bort til Amerika. Men Folket blev jo skræmmed og bange. Omsider kom man da afsted

med en Del Bøger og det aller nødvendigeste af Linned og Strømper i en Taske paa Ryggen. Naar man gik fra Kjøbenhavn et Kvarter før 7 Morgen, kunde man være i Vinderup ved Ellevetiden Aften. Der stod man

saa fuldstændig vildfremmed. Der stod et Par Mænd, og dem spurgte jeg da, om de maaske kunde sige meig Besked om en Mand, som hed saa og saa. Jo, det var da den ene af dem, og de skulde tage imod en saadan og saadan Mand. Tak, det var venligt af Dem; det er mig. Saa kan du gaa med mig hjem og ligge i Nat. Mange tak. Vi gik saa alle tre hen til Gaarden. Men aldrig saa snart havde vi sat i Gang, før de begyndte at fortælle, at her kunde ingen Forsamling blive; de vare afslyte, for J. D. havde sagt saa og saa, og de var bage for, at det var nogen Vildfarelse. Og nu var det bedst, jeg saa til at komme bort igjen i Morgen

med første Tog. Ak, hvilken Modtagelse ! Eller hvad mente Herren ? Man var da ikke kommen uden Bøn til ham eller efter egne Planer. (...)

Om Morgenen gik jeg hen til den anden Mand, som egentlig var den, der før havde skrevet. Han holdt sig noget ude, men kom dog omsider ind, nogen forlegen. Han saa da ud ad Vinduet og udbrod i en underlig betuttet Tone: "Der kommer virkelig P.H.!" Ja, der kom en noget høi Mand. Hvem er da P.H. ? Aah, det er saadan en Sværmer. Naa, jeg interesserede mig jo ikke særdeles for Sværmere. Anden kom da ind, og uden videre Formaliteter sagde han til den fremmede: "Jeg vilde nok vide af dig, hvordan du har det med

Kristus og hans Retfærdighed !” Et mærkværdigt Spørgsmaal i den Stund ! Tusinde Spørgsmaal har man vel faaet om forskellige Mænd, forskellige Bøger, Læremeninger osv. Men vel aldrig om Kristus og hans Retfærdighed. Det tyede da ikke særdeles paa Sværmeri.

- Jo, Gud ske Tak, med Kristus har jeg det godt. Han døde til bestemt Tid for de ugudelige og for mig. Han er en Forsøning for mine og hele Verdens Synder. I ham har jeg al min Retfærdighed; hans Blod renser mig fra al Synd. - Forsigtigt tog Manden en lille Bog op af Lommen, viste mig Titelen og spurgte: Kjender du denne her ? Jo, det gjør jeg, for jeg har skrevet den. ”Har du ?! Ja, det har jeg. Men nu er jeg meget forlegen: thi de har ofte skrevet efter mig her, og nu, da jeg endelig er kommen saa langt, vil de, at jeg øjeblikkelig skal reise bort igjen uden at faa talt med

nogen. - Nei, nu skal du gaa med mig hjem, og saa skal der blive Forsamling hos mig Klokkeren to. - Aa, det kan vel ikke blive i Dag, men maaske der kunde blive samlet lidt Folk i Morgen, saa man dog kunde sige dem, hvad man troer og vil udbrede. - Jo, det skal nok blive i Dag. - Vi gik, og ved Totiden samledes en forholdsvis stor Skare Mennesker. Huset var trangt; men Vinduerne blev tagne af, og baade Huset og den lille Gaardsplads var fyldt af Folk (...)

Men saa var der oppe i Hanning en Mand, Jakob Degn hed han, som paa nogen for mig ukjendt Maade havde faaet fat i en Aargang af ”Budskabet” og flere Gange, havde skrevet til Udgiveren om at komme og

tale om samme Sag, som Bladet indeholdt. Ham skulde man da ogsaa besøge. Det var jo ikke let. Jernbanen, som var den eneste, der fandtes i hele Jylland, gik ikke længere end til Holstebro, og siden var der

over 5 Mile. Imidlertid havde Julius Dalstrøm ogsaa været her paa Egnen og paa samme Maade truet, grædt og advaret imod den skrækkelig farlige Vildfarelse og indjaget det enfoldige Folk Frygt og Ængstelse. Da jeg efter en Del Besvær endelig kom til Mandens hjem, var han i sin Iver for at træffe den ventede fremmede gaaet bort til et Sted nord paa, hvor man havde hørt, at denne skulde tale. Maaske skulde han ogsaa høre, om der var nogen Vildfarelse, saa de kunde tage sig i Agt i Tide. Konen var meget forlegen og henviste mig til en Mand i Nærheden. Han var ogsaa forlegen, men spændte for en stor Høstvogn, og saa kjørte vi til Skjern. Maaske var det efter Af-

tale. Her var de ogsaa forlegne og ængstelige og spurgte, om jeg ikke kunde have Lyst til at gaa hen og tale med en gammel Mand, som jeg forstod, der havde Anseelse ibandt dem. Nok forstod jeg, hvad det gjaldt. Han tog mig med nogen Myndighed i Forhør, og det faldt godt ud. Han var især imod en vis religiøs Retning, og det forstod han nok, at vedkommende ikke hørte til den. Saa sagde han til Folket: Nei, her er ingen Fare. Ham kan I gjerne høre, for der er ingen Vildfarelse. Han har den gamle Lære. Saa blev der Forsamling paa en Gaard i Nærheden, og der var mange Mennesker. Om Gud lader os samles i F. i Morgen, har vi tænkt paa at læse samme Tekst, og

hvad Grundtankerne angaar, udtale det samme, som da blev læst og talet. Præsten var ogsaa tilstede. Da Talen sluttede, reiste han sig og sagde, der kunde jo intet indvendes imod, hvad denne fremmede Mand havde sagt; men det er jo kun, hvad jeg altid har sagt Jer; vi skal intet gjøre, nei, vi skal slet ingen Ting gjøre; vi skal bare tro. Men **tro skal vi !** sagde han kraftigt og slog sin flade Haand i Bordet. Han fandt altsaa ikke som J.D. nogen farlig Vildfarelse; thi da havde ikke atter og atter forsikkert, at det samme

havde han altid sagt. En anden Sag er det jo, om det er ganske det samme, enten man befaler Folk, at **de skal tro!** Eller man prædiker for dem Evangelium om Jesus Kristus, hans Forsoning for de ugudelige og fortabte og hans kjærlighed til alle uværdige, elendige Syndere, hvorved den Helligeaand virker Tro i de fattige Hjerter. Men et er sikkert, at "Vidnesbyrdene kom ikke overens" fra ham og J.D (Mark. 14,56)

Indledning og udvalg af artikel
er fortaget af Ebbe Kaas

Hurra du har vundet!

Vinderen af Budskabets hvervekampagne 2003 blev

Mette Lauridsen, Kærvej 4, Skjern

Kampagnen gik ud på at hverve tre eller flere nye abonnenter til Budskabet. Mette Lauridsen har hermed vundet bøger efter frit valg for 400 kr. hos LogosMedia.

Vi takker Budskabets læsere for hjælpen med at finde nye abonnenter.

Bøger

Fremtidens grundbog for kristne ledere

Gennem de senere år har der været et stigende fokus på godt lederskab – også inden for kristne sammenhænge. For nylig udkom en bog, som har til hensigt at styrke denne positive udvikling: At kristne ledere må udrustes til godt lederskab. Bogen har potentialet til at blive en grundbog for kristne ledere i det kommende årti.

I forordet skriver forfatterne bl.a.: ”Vi vil gerne inspirere til at sætte fokus på ledelse og at bruge redskaber og inspiration fra de mange gode bøger, der er skrevet om det. Samtidig ønsker vi at sætte det kristne lederskab ind i den bibelske sammenhæng.”

Denne målsætning lever bogen op til. Der gives god indsigt i en række bibelske personers lederskab. Spændende og inspirerende afsnit, hvor læseren får et dybere kendskab til emnet. Særligt afsnit-

At lede mennesker
Henrik Nymann Eriksen
og Sven H. Madsen
Credo forlag 2003
191 sider, 175 kr.

tet om Jesu lederskab.

Kombineret med indføringen i generel ledelse med tilhørende ledelsesdiscipliner får bogen pondus som et værktøj til udvikling af kristne ledere. Dette suppleres med anerkendte ledelsesteorier og -modeller inden for kommunikation, konfliktløsning, teamsamarbejde, teamroller og lederstil.

Der er gjort velvalgt brug af ledelsesteorier. Forfatterne kunne dog under kommunikation have valgt at medtage f.eks. transaktionsanalysen. Dette er dog et mindre kritikpunkt, da bogen generelt fremstår meget helstøbt.

Forfatterne er direkte i ordvalget.. Sproget i bogen bærer præg af at have hentet inspiration og udtryk fra både managementverdenen / erhvervslivet og de bi-

belske sandheder og værdier, hvilket vil være en tilvænnning for nogle læsere.

Bogen er meget konkret. Det giver læseren det udbytte, at hans/hendes personlige udvikling allerede er påbegyndt ved læsningen. Der er angivet en række forslag til at komme i gang. Til at udvikle. Til at strukturere. Til at forbedre. Til eftertanke. Til bearbejdning. Dernæst udfordrer bogen også den enkelte leder i det personlige forhold til Gud.

Det er mit håb, at bogen vil give læseren lyst til og behov for at udvikle sig. Til styrkelse og

udrustning af den enkelte kristne leder.

At lede mennesker har et godt bud på nogle af værktøjerne til dette. Bogen fortjener stor udbredelse!

Poul Arne Kloster

»Postbesørget blad«
(8245 ARC)
Bladnr. 12492